

Govor podpredsednika izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, Zvoneta Dragana, na proslavi 30-letnice Mercatorja, 27. junija v Ljubljani

Trgovina mora doseči akumulacijo, potrebno za njen razvoj

Podpredsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije in predsednik odbora IS skupščine za družbeni plan in razvoj, Zvone Dragan, je uvodoma čestital delavcem Mercatorja ob praznovanju 30-letnice ustanovitve organizacije združenega dela Mercator, s katerim se pridružujejo praznovanju 60-letnice KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov, obenem pa s proslavo zaznamujejo tudi 27. junij, dan samoupravljalcev. Nato je tovariš Dragan prešel na oris razvojne poti Mercatorja.

Upravičeno priznanje samoupravljalcem

»Tovarišice in tovariši, ob jubileju, ki ga praznujete, se lahko brez za zadržkov s ponosom ozrete na prehojeno pot. Od same ustanovitve Trgovskega podjetja Živila s 36 zaposlenimi v letu 1949 beložite hiter razvoj, pospešen z izrednim razmahom po letu 1974, ki so ga omogočili predvsem intenzivni integracijski procesi, v danes eno najmočnejših vertikalnih integracijskih tvorb v SR Sloveniji in Jugoslaviji.

V začetnih letih razvoja je bil večkrat spremenjen predmet poslovanja sicer grosista vse do leta 1962, ko se je pričel proces integracije. Razvitejša sistemske osnove, v katerih se izražajo socialistične samoupravne zakonitosti, ki so jih napovedala ustavna dopolnila, so že v letu 1974 našle svoje mesto v naši neposredni praksi s sprejetjem samoupravnega spo-

proizvajalnimi in ostalimi organizacijami združenega dela, dobiva poslovna politika sestavljene organizacije Mercator nove značilnosti pri doslednejšem uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov na dohodkovni podlagi, čeprav se tudi vi pri tem srečujete z vrsto problemov, slabosti in ovir, notranje in zunanje narave. Povečuje se tudi obseg nabavnoprodajnih funkcij in število poslovnih partnerjev v SR Sloveniji, v vsej Jugoslaviji, pa tudi v tujini. Mnogi se proizvajalne organizacije, s katerimi SOZD Mercator trajno poslovno sodeluje na osnovi samoupravnega sporazuma o dolgoročnem poslovnem sodelovanju, kar omogoča izboljšanje ekonomičnosti poslovanja in zadovoljevanja potreb tržišča, skupno načrtovanje, povečanje dohodka, enakopravno delitev skupnega prihodka in združevanje sredstev. Ob dejstvu, da predstavlja trgovina pretežno dejavnost SOZD Mercator, gre omeniti tudi velika prizadevanja pri delitvi dela in speciali-

nose na novih osnovah med organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev ter proizvodnimi organizacijami združenega dela. Čeprav so to šele začetki globlje preobrazbe odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in med

njimi, v posameznih fazah reprodukcije, ki jih vaša sestavljena organizacija vključuje v svoje poslovanje, so vendar solidna podlaga za nadaljnji razvoj materialne osnove dela in socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Ob tem velja tudi omeniti vse večjo odprtost SOZD Mercator do jugoslovanskega trga.

Vse to potrjuje, da je odbor za priznanja samoupravljalcem v imenu Zveze sindikatov Slovenije lansko leto upravičeno dodelil priznanje delavcem vaših organizacij za izjemne dosežke pri razvijanju in utrjevanju samoupravnih družbenih odnosov.

Odnosi med proizvodnimi in trgovinskimi organizacijami.

»Tovarišice in tovariši, na osnovi socialističnega samoupravljanja ustvarjamo celovit sistem družbene reprodukcije, v katerem se vedno bolj organsko povezujejo vse njene faze in področja ter temeljna oddelka narodnega gospodarstva, upoštevajoč objektivne ekonomske zakonitosti. Oblikovanje dohodkovnih odnosov med trgovino in proizvodnjo na novih družbenoekonomskih osnovah, katerih začetki segajo celo v obdobje pred sprejemom Ustave leta 1974, je izredno pomembna in zahtevna naloga. Zato je nezadostno znanje, poleg različnih subjektivnih odporov, administrativnih ovir in poenostavljenega pojmovanja povezovanja trgovine in proizvodnje, ki se izraža v enostranskem in formalističnem pristopu, eden od temeljnih vzrokov počasnega uveljavljanja dohodkovnih odnosov.

Celoten proces povezovanja proizvodnje in trgovine na novih družbenoekonomskih osnovah se je v letih 1977 in 1978 s kvantitativnega vidika zelo intenziviral. To se

Nadaljevanje na 3. strani

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVI

Ljubljana, julij 1979

št. 7

razuma o združevanju temeljnih organizacij v delovno organizacijo Mercator. Marca 1977 pa je nastala sestavljena organizacija združenega dela, v kateri združuje delo preko 10.400 delavcev in poslovno povezuje okoli 3000 združenih kmetov. Sestavlja jo 22 delovnih organizacij, od katerih 12 enovitih, ostalih 10 delovnih organizacij pa ima v svojem sestavu 53 temeljnih organizacij združenega dela. Čeprav se programi dela in razvoja delovnih in temeljnih organizacij med seboj delno prekrivajo, se hkrati dopolnjujejo v šest dejavnosti, v kmetijski proizvodnji, industriji in storitvah, prodaji na debelo, prodaji na drobno, zunanji trgovini ter hotelirstvu in gostinstvu. Nova samoupravna organiziranost vam je zagotovila še večjo delovno in poslovno učinkovitost, s tem pa večji dohodek temeljnih oziroma enovitih delovnih organizacij, bolj usklajen razvoj, učinkovitejše poslovanje in večjo socialno varnost delavcev in kmetov.

Vse to je omogočilo, da ste realizirali v letu 1978 preko 15 milijard dinarjev celotnega prihodka.

Po samoupravni reorganizaciji, s pristopanjem novih organizacij združenega dela in dolgoročnim združevanjem dela in sredstev s

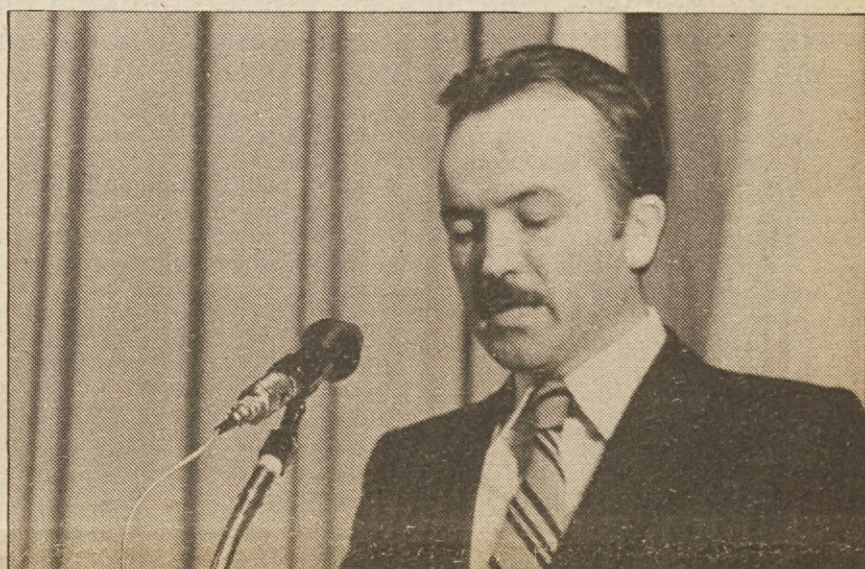
zacija v proizvodnji, predelavi in prometu z živili in drugimi proizvodi, v smeri čim boljše preskrbe končnega potrošnika. Elementi sodobne samoupravne organiziranosti različnih dejavnosti za kvalitetno oskrbo prebivalstva, zlasti v večjih mestih, postavljajo SOZD Mercator v krog najpomembnejših dejavnikov v preskrbi Ljubljane in mnogih drugih mest z osnovnimi živili in kmetijskimi živilskim proizvodi. Pri tem je pomembno, da ste se začeli širše in trajnejše povezovati tudi s kmetijskimi organizacijami.

Za celotno vašo razvojno strategijo je neogibno, da intenzivirate začete napore za stalno povečevanje izvoza v vseh dejavnostih, za katere ste registrirani. Temeljne oziroma delovne organizacije, ki so vključene v mednarodno delitev dela, morajo zato še bolj izpolniti svoje začrtane usmeritve za nastope na zunanjih tržiščih, kjer že sodelujete s številnimi partnerji iz razvitih dežel, čedalje bolj pa tudi iz dežel v razvoju.

Na podlagi objektivnih ocen je mogoče ugotoviti, da lahko uvrstimo SOZD Mercator med tiste organizacije združenega dela iz SR Slovenije in celotne Jugoslavije, ki so med prvimi začele urejati od-

Zlati znak M je podeljevala na proslavi 30-letnice predsednica DS SOZD Jasna Žagar. Foto: Igor Antič

Slavnostni govornik je bil podpredsednik IS skupščine SR Slovenije Zvone Dragan. Foto: Jože Rozman

Z 9. seje sekretariata KO zveze sindikatov SOZD

Center za obveščanje

Ponovno preverjanje v septembru

Sekretariat koordinacijskega odbora zveze sindikatov SOZD se je v petek, 13. julija, sestel na 9. redni seji. Poleg namestnika generalnega direktorja SOZD je seji prisostvovala tudi sekretarka RO sindikata delavcev v trgovini Mira Frolav.

Kot prva tema je bila obravnavana pobuda republiškega sveta ZSS, da se do jeseni v vseh SOZD v Sloveniji organizirajo široke razprave o uresničevanju zakona o združenem delu. Izhodišče bo gradivo republiškega pravobranilca samoupravljanja o sozidih, katerega povzetek smo objavili v majski številki »Mercatorja«. Za pripravo razgovorov so zadolženi predsedniki koordinacijskih odborov. V SOZD Mercator bo ta razprava v sredini meseca septembra, zajela pa naj bi predsednike družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov po dejavnostih sozda ter poslovodne organe v SOZD. Sklicatelj bo republiški odbor sindikata delavcev trgovine, ki bo vabil na razgovor tudi predsednike republiških organov. Razgovori bodo služili nadaljnjemu urejanju razmer v sozidih na

osnovah ZSD in skupno dogovorjenih ciljev združevanja v SOZD.

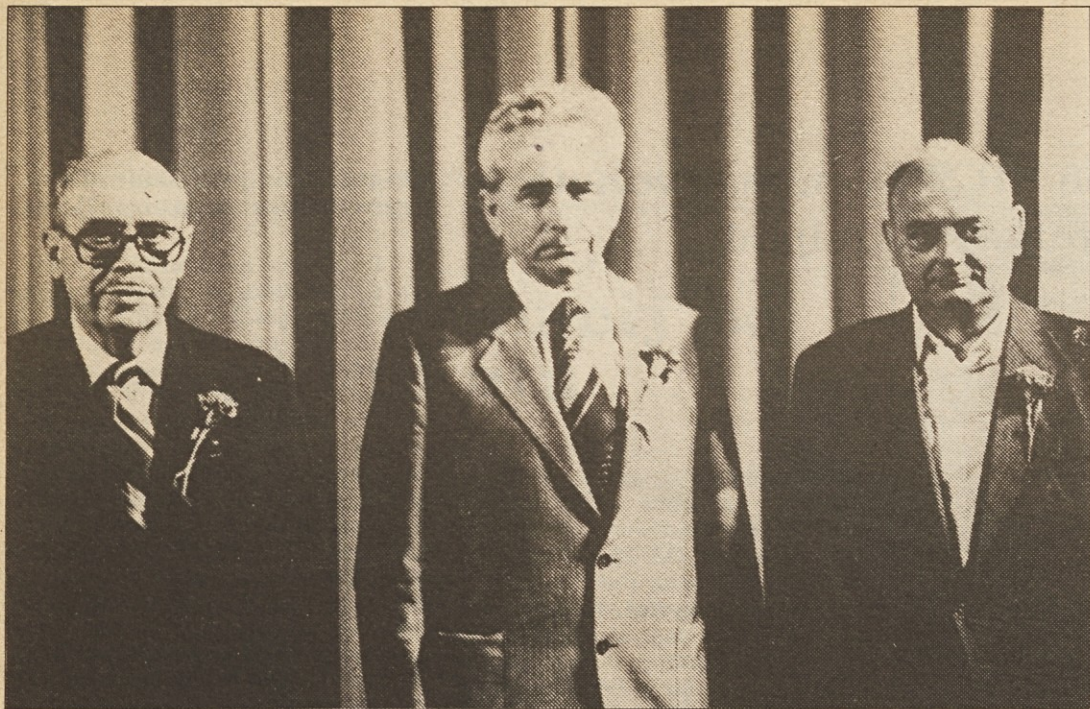
Druga pomembna tema seje sekretariata je bila obravnava predloga o ukinitvi sekretariata KO OOOZS v skladu s cutencijami temeljnih dokumentov ZSS in naše celotne družbe za kolektivnim vodenjem. Od jeseni dalje se bo sindikat na ravni SOZD sestajal kot koordinacijski odbor, ki ga bodo predstavljali sindikalni aktivisti organizacij po dejavnostih in regijah sozda. Oblika sestajanja bodo predvsem problemske konference, medtem ko bodo gradiva za akcije pripravljale posamezne občasne komisije. Za oblikovanje predloga oziroma sestava KO OOOZS je bila imenovana komisija.

Na seji so člani sekretariata poslušali tudi poročilo vodje Centra za obveščanje o poteku in rezultatih koordinacijskega postopka za člane stalnih komisij delavskega sveta, ki so ga bile dolžne izvesti osnovne organizacije sindikata v tozidih ob sodelovanju poslovnih organov. Ugotovljeno je bilo, da se je v postopek vključilo od 52 možnih samo 15 organizacij, ostale pa niso pokazale interesa, da bi prispevale svoj kader za sodelovanje pri uresničevanju razvoja in samoupravljanja na ravni SOZD. Sekretariat je ugotovil, da v akciji predsedniki osnovnih organizacij

ZSS niso odigrali svoje vloge. Novost je predlog sekretariata delavskemu svetu SOZD, da ne formira kot stalne komisije za spremljanje politike gospodarske stabilizacije, z utemeljitvijo, da se bitka za stabilizacijo bije v tozidih in da komisija na ravni SOZD ne razpolaga z elementi, ki bi bili lahko podlaga njenemu rednemu delu. Drugi razlog je, da je za delavski svet pripravljen predlog novoustanovljene komisije za spremljanje razporejanja dohodka in osebnih dohodkov, kateri bodo osnova za določila resolucije o osnovnih načelih politike razporeditve dohodka in osebnih dohodkov.

Kot stalne bodo imenovane komisije: 1. za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu (13 članov), 2. za samoupravne splošne akte (9 članov), 3. za spremljanje razporejanja dohodka in osebnih dohodkov (7 članov), 4. za oceno investicijskih programov (5 članov). Kot novi stalni se imenujeta tudi komisija za imenovanje delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v Delovni skupnosti SOZD Sekretariat je na zadnji seji znova načel vprašanje reševanja stanovanjske problematike delavcev v trgovini in gostinstvu na območju Ljubljane, kjer bo nujno potrebno zagotoviti domove za ta kader, če ga želimo privabiti z obrobja Slovenije in obdržati v mestu. Zavzeti je treba stališče do tega, kako formirati sredstva v novi stanovanjski politiki. Zadolžena je bila komisija za življenjske in delovne pogoje, da pripravi osnutek predloga za reševanje stanovanjske problematike.

Red dela z zlatim vencem

Red republike z bronastim vencem

Vse foto: Jože Rozman

Ob pripravah na nov sporazum za dejavnost trgovine v Sloveniji

Alenka Srđić – Delovna skupnost SOZD

Na kaj opreti merila?

V juniju letošnjega leta je bil na Splošnem združenju trgovine Slovenije skupni sestanek odbora za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in čistega dohodka, komisije republiškega odbora sindikata delavcev trgovine za samoupravno sporazumevanje ter skupne komisije udeležencev samoupravnega sporazuma za dejavnost trgovine SRS.

V uvodu je tov. Novak, predsednik skupne komisije udeležencev samoupravnega sporazuma za dejavnost trgovine SRS povedal, da določila samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in čistega dohodka niso skladna z določili zakona o združenem delu, predvsem v tistem delu ne, kjer je opredeljeno tako imenovano »ugotavljanje mase osebnih dohodkov« oz. ugotavljanje dogovorjenega obsega sredstev za osebne dohodke. Zakon o združenem delu, pa tudi letošnja sindikalna stališča, nalogata delavcem,

misija: prva bo delala na osnutku primerjalnih kazalcev, ki bodo podlaga za razporejanje dohodka, druga bo pripravila osnutek skupnih osnov in meril za ugotavljanje delovnega prispevka delavca k skupnim rezultatom dela, tretja pa bo pripravila »železni« del sporazuma, t. j. prejemke delavcev, ki bremenijo materialne stroške in sredstva skupne porabe.

Primerjalnih kazalcev najbrž ne bo težko poiskati, saj jih predpisuje že zakon o združenem delu ter ostali predpisi, težje je določiti, za katere dejavnosti v okviru trgovine se bodo kazalci objavljali, da bo primerjava smotna. Že na samem sestanku je tekla beseda o tem, ali so dovolj le ožje grupe, po katerih grupira OZD Služba družbenega knjigovodstva, npr. trgovina na drobno, trgovina na debelo in zunanja trgovina, ali pa bo potrebno kazalce bolj specificirati, npr. znotraj zunanje trgovine ločiti izvoz in uvoz po vrstah izdelkov itd.

Težje bo s skupnimi osnovami in merili za ugotavljanje delovnega prispevka. Izhodišče pri delu te komisije predstavljajo tipični trgovinski poklici na podlagi kategorij, ki jih je pripravil odbor za kadre. Sprva je prevladalo mnenje, da na tem področju bistvenih sprememb ne bo, kasneje pa se je pokazalo, da bodo nastale in da naj udeleženci sporazuma ne spreminjajo splošnih aktov s tega področja, dokler se ne pojavi nov sporazum, da ne bi imeli dvojnega dela.

Pri vrednotenju delovnih pogojev bo komisija poudarjala predvsem vrednotenje dodatkov za delovni čas, kot delovnemu pogoju, ki je tipičen predvsem za trgovino na drobno, ko je po deležu zaposlenih najštevilnejša. Ob obravnavanju tega problema je bilo slišati

njujejo tisti, ki bi izvedli tako risksko, z dodatnim administriranjem (ker bi bilo teba spremljati gibanje določenih podatkov.)

Kljub temu, da je odbor za samoupravno sporazumevanje menil, da do bistvenih sprememb pri vrednotenju tipičnih del ne bi smelo priti, se je pokazala zahteva, da bi morali dela v blagovnem prometu bolje vrednotiti glede na fluktuacijo delavcev v trgovinski dejavnosti, predvsem v trgovini na drobno in v skladiščih. Potrebna bo zdrava presoja pri tem, katera opravila naj se prevrednotijo, ker vse to vpliva tudi na politiko zaposlovanja. Ker često osebni dohodki vodilnih delavcev niso v ni-

kakršni zvezi z zahtevnostjo takih del, bo komisija na novo preučila tudi kriterije za nagrajevanje teh opravil.

Komisije so svoje naloge dobile. Počitnice, t. j. mesec julij in avgust, so članom na voljo, da pripravijo ustrezna gradiva, da bi komisije v septembru začele aktivno delati na pripravi sporazuma.

Ob koncu je predstavnik odbora poudaril, da sporazum ne bo obvezen, pač pa bo le podlaga za oceno primernosti razporejanja dohodka ter je konkretna razporeditev dohodka povsem prepuščena presoji delavcev v posamezni TOZD.

da spremljajo poslovne rezultate ter na podlagi primerjav posameznih kazalcev ocenijo, ali je delitev smotna ali ne. Podlaga za razporejanje dohodka je torej primerjava posameznih kazalcev.

Mehanizem ugotavljanja dogovorjenih sredstev za osebne dohodke je zelo uporaben kot pripomoček računovodjem, da lahko oblikujejo različne predračune, kot uradni kazalec, da tako rečemo, pa ga je skupna komisija opustila.

Udeleženci skupnega sestanka so ugotovili, da je potrebno sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov na novo zasnovati. Vsebinsko naj bi imel sporazum tri dele, za pripravo vsakega je bila imenovana posebna delovna ko-

Zlati znak Mercatorja je prejelo 147 delavcev

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Red dela s srebrnim vencem je prejelo 49 delavcev in dva delavca medaljo dela

Vse foto: Igor Antič

Med častnimi gosti na proslavi 30-letnice Mercatorja so bili predstavniki skupščine SR Slovenije, CK ZKS, Gospodarske zbornice, skupščine mesta Ljubljane in domicilne občine Vič-Rudnik. Foto: Jože Rozman

Slavnostne seje delavskega sveta SOZD ob 30-letnici Mercatorja, 27. junija 1979, so se udeležili predstavniki samoupravnega in družbenopolitičnega življenja iz 53 tozdov oziroma 23 delovnih organizacij Mercatorja, skupaj 600 udeležencev. Foto: Igor Antič

Govor podpredsednika izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, Zvoneta Dragana, na proslavi 30-letnice Mercatorja, 27. junija v Ljubljani

Trgovina mora doseči akumulacijo, potrebno za njen razvoj

Nadaljevanje s 1. strani

odraža predvsem v povečanju števila sklenjenih samoupravnih sporazumov o trajnem poslovnem sodelovanju med organizacijami združenega dela s področja trgovine na debelo in zunanje trgovine s proizvodnimi organizacijami, v zadnjem obdobju pa tudi že sklenjenih nekaterih samoupravnih sporazumov o temeljih plana. Navkljub pozitivnim dosežkom po formalno pravni strani pa nas večina samoupravnih sporazumov po vsebinski strani ne more zadovoljiti. Podobno ne moremo biti zadovoljni z uresničevanjem že sklenjenih samoupravnih sporazumov. Prepočasno uresničevanje sklenjenih samoupravnih spo-

razumov v praksi predstavlja poseben pojav, ki ga moramo kritično oceniti in izpostaviti odgovornost. Preveč splošno opredeljen predmet trajnega poslovnega sodelovanja v velikem številu sporazumov kaže, da je vsebinski pristop v prvi fazi preveč formalističen, da je v ozadju predvsem zakonska prisila, ne pa ustvarjalen napor in prizadevanja za praktično uveljavljanje novih družbeno-ekonomskih odnosov. **Ocena nekaterih samoupravnih sporazumov nam je pokazala, da je pogosto prisotna nesorazmerna razlika med proklamiranimi cilji in njihovo konkretizacijo, zlasti ko analiziramo vsebinsko razdelavo določil o planiranju, združevanju sredstev za enostavno in razširje-**

no reprodukcijo, skupnem riziku itd. Tako je v nekaterih sporazumih kot cilj naveden skupni nastop v izvozu, v vsebini planskih dokumentov pa o tem ni niti sledu ali pa so silno redke izjeme.

Za današnji družbeni trenutek je značilna ugotovitev, da so le v posameznih primerih razdelane družbenoekonomske osnove za pridobivanje skupnega deviznega prihodka in dohodka. Zaostajanje v transformaciji odnosov na tem področju ima tudi svoj neposreden odraz na uresničevanje plačilnobilančne projekcije naše republike. Samoupravni sporazumi o trajnem poslovnem sodelovanju med proizvodnimi in trgovinskimi organizacijami združenega dela sicer vsebujejo določila o planiranju, toda obseg in kvaliteta urejanja odnosov na tem področju skupnega zagotavljanja potrebnih obratnih sredstev za proizvodnjo in prodajo za posamezne proizvode, uvajanja novih tehničnih-tehnoloških procesov, novih proizvodov, strokovnega usposabljanja kadrov ipd. V mnogih primerih je predvideno samo določanje standardov materialnih stroškov, ne pa tudi normativov potrebnega živga dela v fazi proizvodnje in v fazi prometa. Samo v posameznih

primerih je predvidena obveznost usklajevanja srednjeročnih in letnih planov udeležencev skupnih planskih dokumentov s pravicami in obveznostmi, ki so jih sprejeli s samoupravnimi sporazumi o temeljih skupnega poslovanja.

V večini samoupravnih sporazumov je zelo pavšalno določeno, da se bodo udeleženci medsebojno obveščali o stanju na trgu, o svojih izkušnjah v poslovanju in drugem, ter tako medsebojno vplivali na poslovanje v celotnem proizvodno-trgovinskem procesu, pri čemer niso navedene ustrezne konkretizacije pravic in obveznosti posameznih partnerjev. Tako je v več primerih predvidena skupna raziskava trga, toda brez določb, kdo je nosilec tržnih raziskav, kdo zagotavlja potrebne kadre, sredstva in drugo. Posebej kaže omeniti tudi določbe o ugotavljanju in razporejanju skupnega prihodka, predvsem zaradi svoje nedorečenosti in zaradi vse prevečkrat nasprotujočih si opredelitev. V samoupravnih sporazumih se pogosto zamenjuje dve stvari, ki nista identični z vidika odnosov in vsebine: to je cene kot merila za razporejanje skupnega prihodka in skupno oblikovanje politike pro-

dajnih cen na trgu. V velikem številu samoupravnih sporazumov tudi ni določb, kdo in kako ugotavlja skupni prihodek.

Skupnemu oblikovanju prodajnih cen in politike cen izdelkov in storitev v samoupravnih sporazumih ni posvečeno dovolj pozornosti, čeprav razmeroma veliko v primerjavi z drugimi vprašanji. Zelo naizenačene tako ostajajo določbe o strukturi cene oziroma elementih, po katerih se oblikujejo prodajne cene. Združevanje dela in sredstev mora temeljiti na konkretni ekonomski motivaciji. Tako cena dela trgovine ne more temeljiti na individualnih, temveč povprečnih družbeno priznanih stroških, kar **stimulira** borbo za večjo produktivnost in razvoj tehnologije v trgovini kakor tudi uveljavljanje novih oblik in kanalov prodaje.

Zakon o združenem delu zavezuje tudi k urejanju načina prevzemanja rizika iz skupnega poslovanja. Ugotavljamo, da na tem področju ni bil storjen kvaliteten korak v iskanju novih rešitev oziroma načinov prevzemanja rizikov iz skupnega poslovanja. Želim opozoriti, da niso sprejemljive re-

Nadaljevanje na 4. strani

Odlikovanja predsednika republike Josipa Broza Tita je podelil predsednik skupščine mesta Ljubljane Marjan Rožič. Foto: Jože Rozman

Svečano zasedanje delavskega sveta SOZD je odprla njegova predsednica Jasna Žagar. Foto: Jože Rozman

V Mercatorju je večina zaposlenih ženskega spola. Tale dekleta so pomagala razdeliti 77 odlikovanj in okoli 150 zlatih znakov M. Foto: Igor Antič

Med častnimi gosti so bili tudi predstavniki organov DPO SOZD in predstavniki poslovnega sveta. Foto: Jože Rozman

Trgovina mora doseči akumulacijo, potrebno za njen razvoj

Nadaljevanje s 3. strani

šitve, ki so predvidene v večini samoupravnih sporazumov, da se prevzemanje skupnega rizika ureja kasneje z drugim samoupravnim splošnim aktom, ker je to bistven element tega sporazuma. Gre za rizik, ki nastane iz skupnega poslovanja in skupnih odločitev, ne pa klasični rizik, ki je že zavarovan s številnimi predpisi in akti. Dosledno je potrebno tudi lo-

povsem neuspešno, dejstvo pa je, da je v samoupravne sporazume potrebno vnesti še celo vrsto elementov, s katerimi bi lahko aktivneje vplivali na spremembo sedanjega stanja. Ob tem je očitno, da so za zastoj pri urejanju odnosov med proizvodnjo in trgovino v zadnjem obdobju vzroki notranje in zunanje narave. Naj omenim nekatere pomembnejše:

Odpor nekaterih dejavnikov v

no in proizvodnjo. Tudi predpisi s področja družbene kontrole cen, ki so veljali do konca 1978, so priznavali le samoupravne sporazume o spremembi zadržanih cen, med katere spadajo tudi tako imenovani branžni sporazumi. Vendar pa ti samoupravni sporazumi ne morejo biti osnova za združevanje dela in sredstev proizvodnih in trgovinskih organizacij ter za delitev skupnega prihodka. Ocenjeno je, da taki sporazumi lahko celo zavi-

Naša narodna in umetna pesem v izvedbi Ribniškega okteta posebej svečano obarva prireditve. Tudi povezovalac Marjan Kralj je pripomogel, da je proslava izvenela primerno svečano in prisrčno. Foto: Jože Rozman

čiti kriterije za pokrivanje rizika iz vzajemne solidarnosti.

Samoupravni sporazum, s katerim se urejajo odnosi med proizvodnimi in trgovinskimi organizacijami, bi vsekakor moral predvideti možnost uveljavitve sankcij, če posamezni udeleženec ne izpolnjuje svojih samoupravno prevzetih obveznosti. Za to govorijo tudi primeri vsakodnevnih prakse, ko mnogi ostajajo neizprosnosti le pri zagotavljanju svojih pravic in pridobivanju sredstev od drugih, da pa hkrati podcenjujejo ali celo izigravajo prevzete obveznosti do skupnega razvoja. To pa najmočnejše zadane velike integracijske tvorbe in tiste sestavine samoupravnih sporazumov, ki urejajo medsebojna dolgoročna razmerja.

Pomanjkljivosti samoupravnih sporazumov, s katerimi se urejajo odnosi med proizvodnimi in trgovinskimi organizacijami, očitno torej niso samo formalne narave, temveč predvsem vsebinske, kar pomeni, da se dosedanja prevladujoči kupo-prodajni in kreditni odnosi med proizvodnjo in trgovino na podlagi tako sklenjenih samoupravnih sporazumov ne morejo hitreje spremeniti. Ni mogoče reči, da je bilo dosedanje delo na tem področju sporazumevanja zaman ali celo

določenem delu trgovine, pa tudi proizvodnje do povezovanja na novi podlagi in težnja, da se v procesu družbene reprodukcije ohranijo stari odnosi. Te težnje so pogosto pogojene z ekonomsko neenakopravnostjo udeležencev samoupravnega sporazumevanja.

Iniciativo za samoupravno sporazumevanje dajejo v glavnem trgovske organizacije, redkeje pa proizvodne organizacije združenega dela, saj le-te po veljavnih predpisih niso sankcionirane, če ne pristopijo k procesu povezovanja s trgovino. To povzroča večje probleme trgovini posebno pri tistih proizvodnih organizacijah, ki zaradi svojega posebno ugodnega položaja niso zainteresirane za povezovanje. Dodatni problem je tudi v tem, da poslovanje na principu skupnega prihodka pomeni za proizvodne organizacije zmanjšanje celotnega prihodka v prvem letu skupnega poslovanja. To posebno velja za organizacije združenega dela, katerih proizvodi imajo nižji koeficient obračanja.

V procesu povezovanja zaviralno delujeta tudi veljavna sistema in politika cen, ki nista v skladu z določili Zakona o združenem delu in uveljavljanja novih družbeno-ekonomskih odnosov med trgo-

rajo proces dohodkovnega povezo- vanja, ker se z njimi urejajo delitvena razmerja med proizvodnjo in trgovino vnaprej in zato ne pospešujejo prizadevanj za večjo produktivnost in uspešnejše poslovanje.

V organizacijah združenega dela bi bilo potrebno povečati aktivnost za pripravo in sprejem samoupravnih sporazumov o temeljnih skupnih planov in to dejavnost povezati s pripravami na nove srednjeročne plane razvoja.

Pred sprejetjem sta pomembna zakona, to je zakon o družbeni kontroli cen in zakon o obveznem združevanju trgovine in proizvodnje, v katerem bo nadaljnja razdelava sistemskih osnov za urejanje novih odnosov med proizvodnjo in trgovino. Predpisi, ki so bili že sprejeti, kar posebno velja za zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka, pa večkrat niso dovolj jasni in so zato nekatere norme tudi v praksi težko izvedljive.

Tovarišice in tovariši, ob sklepu tega kratkega, vendar precej kritičnega orisa procesov na tem področju naše družbenoekonomske preobrazbe, želim predložiti še naslednje. Del trgovinskih organizacij težko sprejema objektivno

Družbena akcija človek – delo – produktivnost

Center za obveščanje

Boljše gospodarjenje – višji dohodek

Mestna konferenca ZKS se je na podlagi sklepov 11. kongresa ZKJ in 8. kongresa ZKS sklepov in stališč 9. seje predsedstva CK ZKS ter uresničevanja nalog, ki opredeljujejo družbeni plan Ljubljane od 1976. do 1980, odločila, da postane pobudnik akcije »človek – delo – produktivnost«. Zato so pri zboru združenega dela skupščine mesta Ljubljane in pri skupščinah občin oblikovali koordinacijski odbor za spremljanje akcije »človek – delo – produktivnost«, v katero se vključujeta tudi akciji »delitev po delu« in »zaključni računi«

Človek – delo – produktivnost

Osnovno vodilo akcije je boj za večjo produktivnost posameznika, kolektiva in celotne skupnosti, kajti le z višjo produktivnostjo in z večjim dohodkom bi lahko rešili vrsto problemov, ki presegajo materialne zmožnosti Ljubljane. Govoriti o produktivnosti, pomeni, govoriti o premajhni izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti, o nizki stopnji akumulacije in neracionalni uporabi le-te, o razdrobljenosti investicij, prepočasni rasti dohodkovnih odnosov, previsoki uvozni odvisnosti gospodarstva in o še vedno premajhnem vključevanju v mednarodno delitev dela. Da bi to presegli, je potrebna visoka družbena zavest, odgovornost in zavzetost vseh proizvodnih in družbenih sil.

V vsaki organizaciji združenega dela v gospodarstvu in družbenih dejavnostih moramo vzpostaviti razmere, v katerih bo človek zainteresiran za povečanje učinka in kakovosti svojega dela, da bo optimalno uporabljal proizvodna sredstva, delovni čas in znanje. Posebej pozorni moramo postati na ustvarjalnost, izumiteljstvo, delovno učinkovitost, disciplino in učinkovito izrabo delovnega časa.

Želja pobudnikov akcije je, da bi tudi večje delovne organizacije ustanovile koordinacijske odbore, ki bi znotraj OZD skrbeli za vsebinsko bogato in pestro, bolj življenjsko in manj parolarsko aktivnost na tem področju.

Delitev po delu

Hkrati vodijo mestni in občinski sindikalni sveti tudi akcijo za izvajanje stališč o pridobivanju in razporejanju dohodka in o uveljavljanju načela delitve po delu, katere namen je utrjevanje družbenoekonomskega položaja delavcev, uresničevanje načela »za enako delo – enak dohodek«, usposabljanje delavcev za odgovorno gospodarje-

nje z družbenimi sredstvi ter uresničevanje družbenoekonomske politike in stabilizacijskih prizadevanj. V skladu s stališči, ki jih je sprejel republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in ki so pripravljena v posebni knjižici (Sindikati št. 21) je mestni sindikalni svet obvestil vse osnovne organizacije o namenu akcije. Celotna razprava je usmerjena v to, da se opravi v vseh organizacijah združenega dela ocena stanja na področju delitve po delu. Vse organizacije združenega dela bi morale sprejeti programe delovanja v tej smeri, in sicer najpozneje do 15. 6. 1979. Občinski sveti zveze sindikatov bodo programe ocenili ter pomagali osnovnim organizacijam sindikata pri oblikovanju njihovih akcijskih programov. V akcijo se bodo vključili tudi izvršni sveti občinskih skupščin, služba družbenega knjigovodstva in družbeni pravobranilci samoupravljanja in se dogovorili, kako bodo spremljali politiko razporejanja čistega dohodka. Že v tem letu moramo zagotoviti, da bodo sredstva za akumulacijo rasla hitreje od čistega dohodka. S tem v zvezi je treba stalno spremljati politiko razporejanja dohodka in zagotavljati aktivnost za odpravo motenj v gospodarjenju.

Zaključni računi

V sklop omenjenih nalog sodi tudi nadaljevanje akcije »zaključni računi«. Zbor združenega dela skupščine mesta Ljubljane je na posebni seji 23. 4. 1979 obravnaval oceno aktivnosti »zaključni računi 1978« in sprejel sklepe in stališča, ki so objavljeni v gradivu SML, št. 15.

Vse tri naloge moramo na področju mesta Ljubljane združiti in usklajeno voditi, da bi dosegli načrtovani družbeno-gospodarski razvoj Ljubljane za leto 1979. Ker je uresničitev vseh teh stališč ena najpomembnejših in hkrati trajnih nalog ne samo zveze sindikatov, pač pa vseh delavcev, je potreben resen in odgovoren pristop vseh.

V sozdu Mercator smo se akcij lotili kot skupnih nalog vseh dejavnikov – od političnih organizacij in samoupravnih organov, do poslovnih organov. Prvi rezultat teh prizadevanj so akcijski programi, sprejeti na delovnih svetih, na ravni sozda pa dve resoluciji, ki jih je sprejel DS SOZD po poprejšnji dvomesečni obravnavi v več krogih udeležencev samoupravnega odločanja in političnega dogovarjanja. Resoluciji sta predmet posebnega sestavka o tej številki Mercatorja.

Jože Rozman

nujnost in splošno družbeno zahtevo, da mora postati enakopraven člen v verigi odnosov med proizvodnjo in prodajo blaga in se krčevito prijema starih prednosti; na drugi strani proizvodnja teži k temu, da bi trgovina postala nekakšna industrijska trgovina in zavrača zamisel, da bi trgovina ostala odprta. Mislim, da je skrajni čas, da trgovina kakor tudi proizvodnja spoznata, da je združevanje dela in sredstev svoboden in predvsem na osnovi lastnih interesov zasnovan družbenoekonomski proces, katerega kvalitativno praktično realizacijo ni moč dirigirati le od zunaj, pa čeprav na osnovi najboljših zakonov. Edvard Kardelj je v knjigi Svobodno združeno delo zapisal, da morajo samoupravni sporazumi kot tudi instrumenti državne politike težiti k temu, da trgovina v delitvi dohodka doseže akumulacijo, potrebno za svoj razvoj in za njeno dohodkovno povezovanje z vsemi faktorji, od katerih zavisi njen razvoj. Mislim, je zapisal Kardelj, da to stran trgovine nikakor ne bi smeli oslabilati, še več, tudi proizvodne organizacije moramo orientirati na to, da se borijo za čim bolj moderno in racionalno organizacijo in opremo trgovine, da bi lahko ustvarila večji skupni dohodek, ki ga bo vla-

gala tako v razvoj proizvodnje kot tudi v ustvarjanje pogojev za večji plasman blaga. Morda ta slovesnost ni najbolj primeren trenutek, da se s takšno težo kritičnih besed govori o problemih in slabostih v odnosih med proizvodjo in trgovino, vendar ravno zavoljo naših skupnih prizadevanj in ambicij, da resnično spreminimo obstoječe stanje v skladu za zahtevami časa, ne le zaradi sistemsko političnih, temveč tudi globljih ekonomskih potreb, moramo govoriti konkretno in odkrito, pri čemer so že prvi rezultati, ki ste jih vi dosegli, zgoreni dokaz, da stanje moremo in moramo spreminjati, sicer postopno, vendar odločno, po čim bolj jasno in konkretno začrtani poti.

Ta, čeprav necelovit pogled na nekatere pojave, ki danes spremljajo proces družbene preobrazbe na enem najzahtevnejših spletoz odnosov družbene reprodukcije, kaže, da je pred nami še mnogo dela. Pri tem velja upoštevati, da se družbena preobrazba odvija in uresničuje predvsem v odnosih družbene prakse, da se samo tam dokončno dobivajo bitke za novo kvaliteto socialističnega samoupravljanja in za višjo raven proizvodnih sil. V teh naporih vam želim tudi v prihodnje veliko uspehov.

Zunanjetrgovinska dejavnost

Jože Stritar

Mercator tudi v Münchnu in New Yorku

Odločili smo se širiti našo mrežo tudi v tujini in ustanoviti mešani družbi v Münchnu in New Yorku. To je bilo sklenjeno na delavskem svetu SOZD Mercator dne 18. julija 1979 na podlagi predloga Poslovne skupnosti za zunanjo trgovino naših zunanjetrgovinskih organizacij.

Poslovno skupnost za zunanjo trgovino Mercatorja sestavljajo organizacije M-Contal, TOZD Conimex, M-Slovenija sadje, TOZD Zunanja trgovina, in M-Velepreskrba, TOZD Steklo. Obe mešani družbi naj bi ustanovili z dvema dosedanjima tujima poslovnima partnerjema. Osnovni kapital, v katerem bi SOZD Mercator bil udeležen s 50 odstotki, bi znašal v New Yorku 100.000 US \$, v Münchnu pa 100.000 DM. Družbi sta z omenjenim jamstvom, kar pomeni, da je riziko udeleženec omejen z absolutnim zneskom deleža, ki za vse tri naše zunanjetrgovinske TOZD predstavlja skupaj 50.000 US \$ V ZDA in 50.000 DM v ZRN. Družbi se bosta ukvarjali iz izvozom in uvozom vseh vrst blaga, zastopanjem jugoslovanskim OZD in tujih firm ter posredovanjem pri višjih oblikah sodelovanja v mednarodni menjavi dela.

Ob tej novici bi marsikdo na prvi pogled pomislil, čemu so potrebni ti nepričakovani »podvigi« pri že tako številnih problemih in nalogah, ki jih moramo še urediti doma. Za tiste, ki se morajo ukvarjati z vprašanji razvoja naše celotne raznolike organizacije in pri tem upoštevati vse objektivne pogoje in dejavnike poslovanja, ta sklep še daleč ni nepričakovan. Tem, še bolj pa delavcem naših zunanjetrgovinskih organizacij, se ta sklep zdi prej zapoznel, kakor pa nepričakovan. Redke so trgovinske organizacije, ki so šele pri tako obsežnem notranje-in zunanjetrgovinskem poslovanju, kot je naše, ugotovile da jih odsotnost lastne mreže v tujini ovira pri nadaljnjem razvoju. Odveč je ponavljati, da za nas zagotovitev nadaljnega razvoja pomeni še naprej korakati vstric s tako velikimi organizacijami, kot so na primer Centroprom, Emona, Slovenijales itd., ki se nahajajo skupaj z nami med desetimi največjimi trgovinsko-proizvodnimi OZD v Jugoslaviji. Poglejmo, kakšno mrežo so imele že v letu 1977 omenjene organizacije:

	Podjetja v tujini	Predstavnštva	Delegati
Slovenijales	11	10	3
Emona	4	4	—
Centroprom	1	3	—

Iti in korak s podobnimi organizacijami, prav gotovo ne pomeni vztrajati na vrhu jugoslovanske liste največjih zaradi neumestnih prestižno-tekmovalnih razlogov. Če izkazujemo vsaj približno enak tempo rasti, s tem dokazujemo normalno mero svoje učinkovitosti in ustrezno izpolnjevanje vloge, ki nam jo je zaupala družba na področju gospodarstva.

Ob nenehnem razvoju proizvodnje in potrošnje so vse večje tudi potrebe po surovinah, polproizvodih, opremi in blagu za široko potrošnjo domačega in tujega izvoza. Pri tem gre tako za vedno večje količine kot tudi za vse pestrejši sortiment blaga. Zagotovitev tega še ne bi bila tako težka, če ne bi bilo vse v znatnem obsegu pogojeno tudi z ustvarjanjem tujih plačilnih sredstev, torej z izvozom jugoslovanskega blaga in storitev. To je tisto široko in zapleteno področje, kjer se trenutno celotno naše gospodarstvo bori z največjimi težavami.

Proizvajalci upravičeno pričakujejo redno preskrbo s surovinami in opremo po normalnih cenah, trgovina hoče od proizvajalcev končne proizvode, da bi jih v zadostni količini in čim bogatejšem sortimentu posredovala potrošnikom. Za potrošnika z današnjim okusom in zahtevami je treba izbor blaga še popestriti z uvoznimi artikli. Ne samo znanost o ekonomskih zakonitostih, temveč tudi preprosta vsakdanja praksa v našem gospodarstvu nas uči, da so tem nalogam kos samo organizacije, ki imajo dovolj razvejane poslovne zveze doma in na tujem, poleg tega pa primerne ljudi in sredstva za povezovanje vseh teh številnih dejavnikov za ustrezno delovanje doma in izven naših mej. Družba torej nima druge izbire in upravičeno pričakuje od velikih kolektivov, kakršen je naš, kar najbolj učinkovito izpolnjevanje nalog na tem področju. To ni samo poslovna korist naše organizacije, temveč širša družbena potreba.

Dokaj tega smo uresničili v domači trgovini. Kolikor več uspehov smo pri tem dosegli, tem številnejši so bili dokazi, kako sta pri tako veliki realizaciji, kakor jo ima SOZD Mercator, notranja in zunanja trgovina neločljivo povezani. Samo v redkih velikih trgovskih organizacijah ne velja pravilo, da delež realizacije zunanje trgovine raste hitreje kot celotna realizacija. Med temi organizacijami smo tudi mi, čeprav imamo podobne ali še boljše objektivne pogoje za hitrejši razvoj zunanje kot notranje trgovine.

Ko smo sklepali o ustanovitvi naših prvih poslovnih oporišč na tujem, smo si hoteli zagotoviti pogoje, ki naj bi nam omogočili kvalitetne premike na dveh dosedaj z vidika Mercatorjeve menjave najživehnejših področjih: v ZRN in ZDA. Tja se nam je posrečilo največ izvoziti, žal pa smo od tam še veliko več uvozili:

Leto 1978 (US \$)			
	Izvoz	Uvoz	Odstotek izvoz. kritja
ZRN	2,180.000	6,000.000	36,3
ZDA	1,127.000	3,000.000	37,6
	3,307.000	9,000.000	

Poleg potrebe po zagotovitvi ugodnejše bilance s tema deželama so k taki izbiri prvih poslovnih točk na tujem pripomogli tudi letošnji uspehi:

Januar–april 1979 (US \$)			
	Izvoz	Uvoz	Odstotek izvoz. kritja
ZRN	1,625.000	3,000.000	54,2
ZDA	980.000	428.000	228,0
	2,605.000	3,428.000	

Kazalci za tako kratko razdobje so sicer nezanesljivi, vendar so zgovorni za predstavo o možnostih, ki se tam odpirajo ob povečanih naporih. Letošnji plan izvoza za obe deželi, ki se dosedaj uspešno uresničuje, je 11,800.000 \$. Če računamo, da bomo realizirali približno toliko tudi uvoza, je to že ca. 24 milijonov dolarjev ali 480 milijonov dinarjev. Prihodnje leto, ko naj bi začeli z delom novoustanovljeni družbi, upravičeno računamo, da bo na podlagi že sklenjenih sporazumov z domačimi proizvajalnimi OZD in sodelovanja s tujimi partnerji realizacija 20 odstotkov večja. Povzpela naj bi se torej na ca. 580 do 600 milijonov dinarjev.

Naši samoupravni organi so ocenili, da je predlog o ustanovitvi obravnavanih mešanih družb v skladu z našimi razvojnimi načrti in da že doseženi rezultati in analize možnosti na teh tržiščih nudijo dovolj poroštvo za pozitivno odločitev.

Kaj smo že storili in kaj bomo morali napraviti do sklenitve samoupravnega sporazuma o temeljih plana in sprejetja plana SOZD MERCATOR

Alenka Golob – Delovna skupnost SOZD

Tekoče naloge na področju planiranja

V tem in prihodnjem letu so na osnovi sprejetih delovnih programov v teku:

v poletju

1. analiza uresničevanja plana v vsaki temeljni in enoviti delovni organizaciji SOZD Mercator v obdobju 1976–1979 z oceno možnosti razvoja v letu 1980

2. analiza možnosti razvoja vsake temeljne in enovite delovne organizacije v obdobju 1981–1985

3. priprava osnutka smernic in elementov ter njegovo posredovanje v poprejšnjo obravnavo delavcem temeljnih in enovitih delovnih organizacij SOZD Mercator.

v jeseni

4. Sprejem smernic in elementov (to je temeljev plana) z referendumom v vsaki temeljni in enoviti delovni organizaciji

v začetku leta 1980

5. osnutki samoupravnih sporazumov o temeljih planov delovnih organizacij, ki imajo temeljne organizacije, in osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Mercator ter njihovo posredovanje v usklajevanje.

do poletja 1980

6. osnutki planov temeljnih, enovitih delovnih organizacij in SOZD Mercator

v jeseni 1980

7. sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov delovnih organizacij s temeljnimi organizacijami in SOZD Mercator ter sprejem predlogov planov temeljnih in delovnih organizacij ter SOZD Mercator.

Kako bomo do jeseni pripravili temelje plana (smernice in elemente)

1. Naloge družbenopolitičnih skupnosti

Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje je v sodelovanju z republiškim organi in na osnovi uradnih statističnih podatkov pripravil analizo izvajanja družbenega plana SR Slovenije v obdobju 1976–1979, upoštevaje izhodišča in usmeritve, vsebovane v gradivu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, o vlogi letnih resolucij. Analiza vsebuje tudi **prvo oceno** možnosti razvoja v letu 1980. V jeseni bo analiza dopolnjena z **natančnejšo oceno** kazalcev družbenoekonomskih gibanj v letu 1979 ter s **podrobnejšo kvalitativno oceno** možnosti razvoja v letu 1980.

Ob upoštevanju te analize in skupno ocenjenih možnostih in pogojev za razvoj SFRJ in SR Slovenije je Skupščina SR Slovenije določila **predlog smernic** družbenega razvoja za obdobje 1981–1985.

Mestne skupščine so tudi opravile analize dosedanjega razvoja mesta in pripravile na osnovi skupnih ciljev razvoja SFRJ, SR Slovenije ter razvojnih možnosti in usmeritev mesta svoje smernice družbenega razvoja, ki bodo sprejete meseca julija.

Smernice mestnih in republiških skupščin služijo temeljnim organizacijam in enovitim delovnim organizacijam SOZD MERCATOR kot informacija in napotek pri oblikovanju in sprejemanju smernic in elementov lastnih področij dela in življenja ter medsebojnih odnosov, ki bodo predmet usklajevanja.

Aktivnosti temeljnih in enovitih delovnih organizacij SOZD Mercator

Temeljne in enovite delovne organizacije bodo morale do jeseni pripraviti osnutek smernic in elementov (temeljev plana). Osnovo za izdelavo osnutka bodo predstavljale: **analiza preteklega obdobja** temeljne in enovite delovne organizacije, izvršena po sprejetem delovnem programu, **analiza razvojnih možnosti**, določenih v okviru smernic republike in mesta v katerem delujejo in **analiza preteklega razvoja in razvojnih možnosti posameznih dejavnosti** v okviru SOZD Mercator, ki jo pripravlja razvojno – planski sektor v delovni skupnosti SOZD Mercator.

S poprejšnjo obravnavo na zboru delavcev temeljnih in enovitih delovnih organizacij bodo delavci oblikovali pobude, predloge, mnenja in usklajevali stališča ter s tem dopolnjevali osnutek smernic in elementov. Predlog bo določil delavski svet vsake temeljne in enovite delovne organizacije, ki ga bodo v jeseniz referendumom sprejeli delavci. Tako sprejeti temelji plana bodo predstavljali osnovo za prevzemanje obveznosti, pravic in odgovornosti delavcev vsake temeljne in enovite delovne organizacije v vseh oblikah sporazumevanja, to je z delavci drugih temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije, z delavci delovnih organizacij v okviru SOZD Mercator, izven SOZD Mercator pa z delavci samoupravnih in družbenopolitičnih skupnosti.

Opisane aktivnosti bodo predstavljale osnovo za delovanje na področju planiranja v naslednjem letu.

Zanimivosti

Z liste največjih v Sloveniji

Gospodarski vestnik je v dveh zaporednih številkah, z dne 28. junija in z dne 5. julija letos objavil dve listi največjih v Sloveniji. V prvi številki prinaša 200 delovnih organizacij, v drugi pa 45 sozdov v republiki v letu 1978. Kje nahajamo Mercatorjeve organizacije in sam sozd?

Sestavljalec liste je v uvodni obrazložitvi poudaril, da se naša gospodarska ureditev bistveno razlikuje od ureditev, v katerih so se takšne liste največjih rodile. Duhu in smotrom našega poslovnega življenja razvrščanje po istih postavkah ne bi povsem ustrezalo, zato se je sestavljalec odločil za sestavo liste »največjih« na podlagi podatkov, ki jih zakon o združenem delu določa za izračunavanje poslovnega uspeha. Za globalno listo potemtakaem zadostujejo podatki o dohodku, o številu zaposlenih, o uporabljenih poslovnih sredstvih in o celotnem prihodku. Prvo razvrstitev so izvedli po dohodku kot poglavitni kategoriji našega poslovnega življenja, pri čemer so zapisali: »Spričo univerzalnosti te kategorije, ki naj bi natančno izražala vrednost opravljenega dela, in potrebno ločeno obravnavati proizvodnje in trgovine... Razporejanje organizacij po dejavnostih postaja spričo povezovala najrazličnejših dejavnosti v posameznih podjetjih če dalje bolj vprašljivo«, ker je malo delovnih organizacij, ki bi se ukvarjale z eno samo dejavnostjo. Upoštevali so vse DO, ki imajo v svojem sestavu tozde s področij gospodarske dejavnosti, in takšnih je bilo

lani v Sloveniji 435. Upoštevali so vse, ki so imele lani na 150 milijonov dinarjev dohodka. Pri tem so se dosledno opirali na uradne podatke.

Mercator-Rožnik je po dohodku v letu 1978 med DO v Sloveniji na 72. mestu, in sicer s 353,895.000 din dohodka. Po povprečnem številu zaposlenih v lanskem letu je na 57. mestu s povprečno 2204 zaposlenimi. Na 102. mestu je DO Rožnik po uporabljenih poslovnih sredstvih – 676,404.000 din – in na 27. mestu po celotnem prihodku, ki je znašal v letu 1978 2.508,578.000 dinarjev.

Mercator-Velepreskrba je uvrščena na 100. mesto z dohodkom 289,362.000 dinarji, na 112. mesto po povprečnem številu zaposlenih – 1585 – v letu 1978. Po uporabljenih poslovnih sredstvih je Mercator-Velepreskrba na 89. mestu (770,565.000 din), po celotnem prihodku v lanskem letu pa na 24. mestu z 2.909,194.000 dinarji.

Tako kakor za delovne organizacije, so sestavljalci liste »najmočnejših« sozdov v Sloveniji v letu 1978 podatke črpali iz zbirnih in konsolidiranih bilanc. Da bi namreč ugotovili rezultate združevanja v sozd in ocenili, kako smotre združevanja dosega, morajo soz-

di sestaviti skupno bilanco, v katero zajamejo rezultate vseh DO, združenih v sozdu. (O tem govori 148. člen ZZD.) V **zbirni bilanci** se izkaže seštevek celotnega prihodka in dohodka tozdov, v **konsolidirani bilanci** se izkazuje celotni prihodek in dohodek tozdov, zmanjšana za zneske, ki se pojavljajo v obračunu internega prometa. Zbirna bilanca uspeha tozdov in bilanca sozda, saj ta ne more imeti bilance uspeha.

SOZD Mercator je na listi 45 sozdov Slovenije na 17. mestu po dohodku. Ta je znašal v sozdu v letu 1978 1.410,547.000 din. Po povprečnem številu zaposlenih je Mercator na 14. mestu (koooperanti niso šteti), po uporabljenih poslovnih sredstvih je na 15. mestu s 4.873,679.000 dinarji, po celotnem prihodku pa smo z 11.421,100.000 dinarji na 6. mestu.

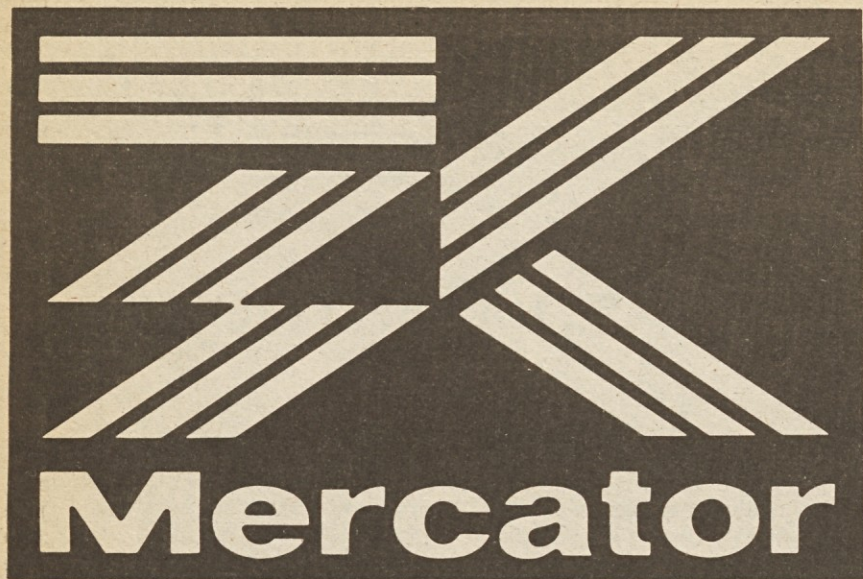
Če se primerjamo z Emono, potem je ta po dohodku na 14. mestu, po številu zaposlenih za Mercatorjem (na 17. mestu), po uporabljenih poslovnih sredstvih na 10. mestu, po celotnem prihodku pa na 4. mestu.

ABC Pomurka je po dohodku na 15. mestu, po številu zaposlenih prav tako, po uporabljenih poslovnih sredstvih na 14. mestu, po prihodku pa na 10. mestu. Podobno enako uvrščenost po vseh kazalcih kaže tudi TIMA na 18. mestu z dohodkom, na 16. z zaposlenim, na 19. z uporabljenimi sredstvi in na 16. s celotnim prihodkom.

Poglejmo ob tej priliki še listo »200 NAJVEČIH«, ki jo vsako leto za preteklo leto objavlja Ekonomska politika, pri čemer se niso objavljani podatki za leto 1978.

Na listi za leto 1977, ki ločeno prikazuje 50 največjih **trgovinskih** organizacij, je Mercator (še »veletgovina«) na 8. mestu po skupnem prihodku, medtem ko je bil še leto poprej na 18. mestu. Po dohodku je bil leta 1977 na 7. mestu (leto poprej na 11.).

Povzel J. N.

60 predstavnikov iz naših štajerskih organizacij se je odzvalo povabilu DO Sadje-zelenjava. Foto: Jože Rozman

Kmet ni nikoli gotov

Iz Poročevalca M-Agrokombinata Krško

Po tretjem letu pozebe vinogradov

Nenavadno in nepričakovano triletno zaporedje je mnogim uničilo težko pričakovani normalni pridelek grozdja dvajsetega aprila in šestega maja. Pozeba je močno prizadela tudi nasade ribeza.

Tu in tam je nekaj vinogradnikov poskušalo preprečiti škodo na različne načine, zlasti s pokrivanjem, vendar brez pomembnega uspeha in na manjših površinah. Boljši uspeh so dosegli nekateri pri zaščiti mladiceenletnih trt, ker so bile še pri tleh, s pokrivanjem s slamo, steljo ali sličnim materialom.

Nastala je škoda, uničeno je bilo 436 vagonov grozdja.

– Na področju Brestanice in Senovega je bila ocenjena 83% pozeba pridelka na 145 hektarjih in nastala škoda v višini 7,778.000 dinarjev.

– Od Sremiča proti Zdolam in Križam, do meje z brežiško občino je pozeblo 74% pridelka na 218 ha v vrednosti 8,186.000 din.

– Glede na odstotek je bilo manj škode na območju med Leskovcem, Velikim Trnom in Rako, kjer so ocenili 53% pozebo na 375 ha v vrednosti 14,196.000 din.

– Na območju Kostanjevice in

Bočja ali Gorjancev v krški občini je bilo uničeno 80% pridelka na 247 ha v vrednosti 13,481.000 din.

Od skupno nekaj nad 1000 ha vinogradov jih je pozeblo 643 in uničen je bil pridelek v količini 436 vagonov grozdja. Škode je za 43,641.000 din, le nekaj manj kot v preteklem letu.

Pozeblo je tudi 65% ribeza na površini 62 ha v količini nad dvajset vagonov in v vrednosti blizu pol stare milijarde dinarjev, precej breskev in po nekaj jabolk in hrušk.

Skupna škoda zaradi pozebe v občini, v zasebnem in družbenem sektorju je ocenjena nad 64,733.000 din.

S posebnimi letaki smo priporočali ukrepe, ki naj bi ublažili posledice, zlasti pletev trt ali odstranjevanje nepotrebnih mladice, pa tudi dodatno gnojenje z dušičnimi gnojili. Tega ni bilo mogoče opraviti dokler je trajala suša.

Delegacija delavcev v Sadju-zelenjavi. Foto: Jože Rozman

Oskrba s sadjem in zelenjavo v sozdu

Tone Zorc – M-Sadje zelenjava

Prijateljski obisk marsikaj uredi

Delovno organizacijo Mercator-Sadje zelenjava so obiskali predstavniki iz Mercatorjeve maloprodajne mreže na Štajerskem in obravnavali problematiko medsebojne oskrbe ter si ogledali delovni proces v tej delovni organizaciji.

21. junija letos so našo delovno organizacijo obiskali predstavniki MIP iz Ptuja in del poslovodij, ki v svojih poslovalnicah prodajajo tudi sadje in zelenjavo, prav tako iz Ptuja. Poleg njih so se vabilu na obisk odzvali tudi predstavniki Mercator-Potrošnika iz Lenarta in Sloge in Gornje Radgone, tako da smo imeli na obisku okoli 60 ljudi.

Od kje pobuda? Obisk je rezultat razgovorov, ki so bili vođeni na komercialnem sestanku v Lendavi 13. junija. Pri obravnavanju problematike oskrbe smo ugotovili, da dostava blaga na to področje peša, da postajajo že tako visoki stroški dostave še višji, prevoz nerentabilen, da skorajda nismo več prisotni v maloprodajni mreži štajerskega dela Mercatorja.

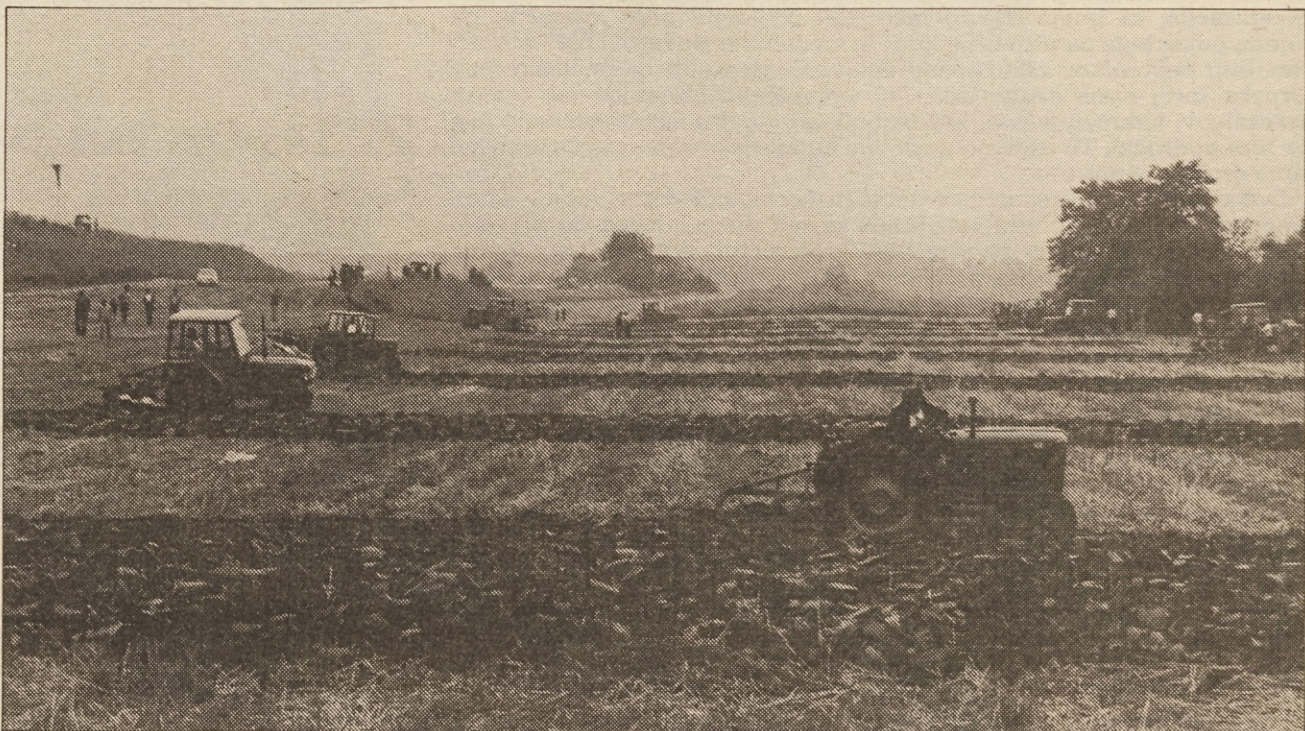
Srečali smo se z resnim problemom – kako izpolniti naš plan medsebojnega prometa, ki je resno ogrožen in ga z izjemo Sloge iz Gornje Radgone nihče ne dosega. Dogovorili smo se, da moramo v medsebojnem sodelovanju drugega polletja doseči načrtovani promet tega razdobja stoo odstotno in česče analizirati izpolnjevanje te naloge, ter sproti odpravljati napake.

Eden od načinov, kako pospešiti prodajo na tem področju, je bil tudi ta obisk, kjer si je okoli 60 predstavnikov maloprodajne mreže ogledalo naša skladišča, delovni proces, od prevzema do prodaje blaga. Razkazali smo jim tudi nove zorilnice, ki so bile ravno v zaključni fazi obnove, proces zorenja

banan, obnovljene hladilne celice, kjer hranimo naše zimske zaloge, in pakirnico, v kateri industrijsko pakiramo blago za samopostrežni način prodaje.

Gostje so se lahko sami prepričali o kvaliteti dela, pa tudi o tem, da je delo z našim blagom težko in zahteva nenehno skrb.

Po ogledu, ki je bil na žalost časovno omejen, smo vsi skupaj odšli v Mercator-Embo, kjer so nam razkazali delovni proces, potem pa nam odstopili sejno sobo, v kateri smo obravnavali problematiko oskrbe s sadjem in zelenjavo, izmenjali medsebojne izkušnje in razjasnili marsikateri problem. Z gosti smo se razšli v prijetnem vzdušju in prepričani, da obisk ni bil zaman.

Z lanskeoletnega deževnega tekmovanja oračev v Krškem, ki ga je organiziral Mercator-Agrokombinat. Foto: Jaro Novak

Iz Poročevalca M-Agrokombinata v Krškem

V Krškem 21. zvezno tekmovanje oračev

Zveza organizacij za tehnično kulturo in tehniška komisija Slovenije sta organizatorja državnega tekmovanja oračev, ki bo od 21. do 23. septembra, pod pokroviteljstvom naše delovne organizacije, v Krškem.

Stekle so priprave, imenovanih je več komisij in odborov in podeljene delovne naloge. Precejšen delež priprav pripada TOK Kooperacija in še posebej mladim zadržnikom. Ti naj bi sodelovali tudi pri običajnih vsakoletnih regijskih in zbornih tekmovanjih. Pri zveznem

tekmovanju bodo imeli nalogo sodelovanja pri ureditvi tekmovalnega prostora, svečani okrasitvi z zastavami in drugim. Poskrbeli bodo tudi za hrano in pijačo. Na voljo bo prostor za veselično prireditve v novem objektu skladišča za kmetijske stroje v Žadovinku.

Mladi in drugi bodo organizatorji cestne povorke ali prireditve, prikaza kmečkih del in strojev. V tej bodo sodelovali tekmovalci iz vse Jugoslavije.

Več o tem bomo še pisali, obvestili pa bomo tudi posameznike v okviru organizacijskih priprav.

Živinoreja in mlekarstvo v zamotanem klobčiču cen in stroškov – Obisk v Kmetijski zadrugi Cerknica

Jože Rozman

Suša ni edini vzrok težav v kmetijstvu

V SOZD Mercator so vključene tri kmetijske organizacije: KZ Cerknica, KK Sevnica in Agrokombinat Krško. Letošnja suša, spomladanska pozeba in ponekod tudi toča so nebodijhtreba, ki bodo dodatno obremenile kmetov in tudi naš mošnjiček. Zato nas zanima, kaj so in kaj bodo storili v vseh treh kmetijskih organizacijah, da bi čimbolj ublažili posledice neugodnih vremenskih razmer; v kakšnih razmerah je naše kmetijstvo nasploh, gledano skozi njihove oči; kaj bi bilo treba drugače urediti itd. Najprej smo obiskali M-KZ Cerknica. Pričujoči zapis je nastal ob pogovoru z direktorjem zadruge, dipl. ing. Leom Frelihom.

Republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ing. Ivo Marenk, je predsednikom izvršnih svetov skupščin

zagotovi sredstva za regresiranje semen in gnojil. Dosegli smo, da bodo kmetje dobili semena za zastonj. Obvestili smo kmete-koope-

Število krav v Sloveniji se je letos zaradi pomanjkanja krme in neustreznih odkupnih cen zmanjšalo za 14 odstotkov, od-

dobi pridelovalec 4,6 din. Mimorede: družbena posestva dobijo za enak liter mleka 6,45 din, pa imajo kljub temu izgubo. Krmilo stane 6 din za kilogram, razmerje porabe je približno 1 kg krmila za 2 litra mleka. Zaradi visoke cene krmila smo jih letos prodali za 80% manj kot lani. Krmila so draga, ker je draga koruza. Lani smo pridelali 2.800.000 litrov mleka, letos ga bomo kvečjemu 2.500.000 litrov. Če bi bila cena krmila ustrezna, bi bilo mleka več in tudi rejcem ne bi bilo treba zmanjševati števila živine.

Kaj se v bistvu dogaja z našo koruzo? Kljub odličnim pogojem za zadostno pridelavo doma jo moramo uvažati. Domača stane 6 do 7 dinarjev, uvožena je za 2 do 3 dinarje cenejša...

Frelih: Koruza je postala strateški artikel. Kdor jo ima, drži v rokah zlato. Včasih je bilo tako s pšenico, danes je s koruzo. Tudi uvožene koruze bo premalo. Mi bi jo rabili 1000 ton, dobili jo bomo samo 300 ton. Cena franko Luka Koper je 3,60 din, s prevozom do nas bo stala okoli 4,25 din.

Letošnja suša je samo dodatna nadloga, ki pesti našo živinorejo in kmetijstvo nasploh. Bistveni vzroki za slab položaj so nedvomno drugje. Kje?

Frelih: Osnovni vzrok je neustrezna primerna delitev dohodka in ta razkorak se iz leta v leto veča. Statistika sicer pove, da so se cene kmetijskih pridelkov letos povečale za 24,6%, vendar za to ni krivo samo kmetijstvo. V družbenem planu razvoja Slovenije smo dali proizvodnjo hrane na prvo mesto, ekonomski ukrepi, ki naj bi ta načrt spremljali in omogočili, pa niso bili sprejeti. Zijati je začelo, ker se je repromaterial (koruza, krmila, mehanizacija) dražil, cene kmetijskih pridelkov pa niso šle vstric. Samo leta 1965, ko smo uvedli reformo, je bilo to razmerje pravilno, a je trajalo le eno leto. Takrat so bile uveljavljene parite te npr. med koruzo in mesom, ki so bile usklajene z evropskimi me-

de na cene repromateriala. Po tem merilu bi bila sedaj odkupna cena za kilogram mesa 40 dinarjev; danes dobi kmet zanj 30 din.

Kako razrešiti ta klobčič, ne vem? Potrošnika najbrž ne bomo še bolj obremenili. Bomo znižali cene repromateriala...?

V Pomurju so pred nedavnim začeli uvajati pomembno novost: siliranje krme na tleh. Tudi pri vas se je nekaj kmetov odločilo za ta ceneni način konzerviranja krme. Kakšni so dosednji rezultati?

Frelih: Poznamo dve vrsti takšnega siliranja: enostavno in vakuumsko. Seno, ki je poprej toliko posušeno, da zgubi 40% vlage, zvozimo na kup in s traktorjem potlačimo. Velikost stlačenega kupa sena je seveda različna glede na potrebe in razmere, nekaj metrov v širino in nekaj metrov v dolžino, kup pa običajno ni višji od enega metra. Okoli kupa skoplamo 20 cm globok jarek, čez seno položimo PVC folijo, jo položimo v jarek in obežimo z izkopano zemljo. Čez mesec ali dva lahko silažo uporabimo za krmljenje. To je enostavno siliranje. Pri vakuumskem položimo folijo tudi na tla in jo spojimo z vrhno plastjo, iz kupa pa s pomočjo sesalke izsesamo zrak. To je revolucionarna novost, kajti izdatek za folijo je minimalen v primeri s stroški za grajen silos. Če se bodo poskusni primeri obnesli, pričakujemo v prihodnjem letu veliko zanimanje za ta način spravila krme.

Veliko mladih ljudi beži s kmetij, drugje se nanje spet vračajo. Kako je pri vas? Imate dovolj strokovnjakov?

Frelih: Neurejene razmere v kmetijstvu prav gotovo povzročajo, da se marsikdo, ki bi sicer rad delal na kmetiji, zaposli drugje. Imamo veliko ostarelih kmetov, ki se komaj preživljajo. Tehnološki postopek na večini kmetij je na nizki ravni; vzrok temu je tudi razdrobljenost zemljišč.

S strokovnjaki je bolje. Leta 1974 smo drugače zastavili štipendijsko politiko in čez mesec dni bomo imeli šest pospeševalcev – kmetijskih tehnikov, medtem ko je sedaj en sam. Tako bomo lahko pokrili vseh sedem proizvodnih okolišev naše zadruge. Dva naša štipendista študirata na fakulteti. Tu smo zares naredili velik korak naprej; poskušamo seveda tudi drugje.

Na združnem zemljišču na Marofu blizu Cerknice smo skupaj s sedmimi kmeti zasejali 10 ha silažne koruze in 4 ha semenskega krompirja. Kmetje so si šteli ure, mi smo dali semena in gnojila; pridelek bomo delili po potrebi in

Silažna koruza proizvodne skupnosti na Marofu dobro kaže. Foto: Jože Rozman.

slovenskih občin poslal pismo, v katerem pravi, da je potrebno mobilizirati vse sile v kmetijstvu, če želimo odpraviti posledice letošnje suše. Kaj ste dosedaj storili pri vas?

Frelih: Poslovni odbor Kmetijske zadruga Cerknica je na redni seji 8. 6. 1979 obravnaval posledice, ki jih je suša povzročila v občini Cerknica. Ugotovili in sklenili smo naslednje: že v pomladanskih mesecih je hud mraz, neobičajen za ta čas, upočasnil rast travinj. Ker smo izrazito travniška občina (sadjarstva pri nas ni), so posledice suše toliko večje. Pridelek sena bo v povprečju za 40% manjši kot lansko leto, v višinskih legah, kjer je zemlja plitvejša, pa tudi do 60%. Suša je popolnoma uničila nizke trave, visoke trave pa so redkeje in nižje rasti. Vse to bo vplivalo na manjši pridelek tudi v prihodnjem letu (do 20% manj). Pridelek krompirja, žita in krmnih rastlin bo manjši za 30%. Želi še nismo, razen ječmena, ki je dal povprečno 30–40% manj zrnja kot lansko leto.

Pospeševalna služba naše zadruga je do 20. junija obvestila vse kmetijske proizvajalce o posledicah suše in ukrepih, kako v sedanjih razmerah povečati pridelek krme, komercialno službo zadruga pa smo zadolžili, da zagotovi 1000 ton pesnih rezancev iz Vojvodine, ali oljne pogače in pivovarniške tropine, kot dopolnilo živinski krmi. Kmetom smo priporočili, da za delno omejitev posledic suše pognojijo travnike po košnji z dušičnimi gnojili, žitna strnišča in strnišča zgodnjega krompirja pa naj izkoristijo za dosevke krmnega ohrovtja, repice, ogršce itd.

V soboto in nedeljo (14. in 15. julija) smo imeli zborni po vaseh, kjer smo s temi načrti seznanili kmete. Naš namen je, da v vsaki vasi zasejemo s temi dosevki eno poskusno parcelo (skupaj je to 70 parcel), da bi kmetje videli in se kasneje odločili za tak način izkoriščanja zemlje. Obvezali smo se, da bomo za potrebna semena in gnojila poskrbeli mi, medtem ko naj kmetijska razvojna skupnost

rante, da imamo v zalogi večjo količino pivovarniških tropin, ki si jih lahko priskrbijo tudi za zimo. Zagotovili smo si tudi nekaj koruze iz uvoza, ki jo bomo porabili kot krmilo. Posebej smo priporočili rejcem, naj ne oddajajo plemenške živine, da bi se izognili neželenim razmeram v bodoče. 18. junija si je posebna komisija ogledala Cerkniško jezero in ugotovila, da so nekatera jezerska zemljišča suha in primerna za košnjo. Prizadejmo se, da bomo do konca leta 350 ha skupnih zemljišč, ki z njimi upravlja KZ Cerknica.

Izvršni svet SO Cerknica smo prosili, naj iz sklada skupnih rezerv zagotovi 100 starih milijonov za nabavo repromateriala, potrebna za omilitve posledic suše. Posojilo naj se odobri za dobo petih let, brez obresti. Predlagane ukrepe je 12. junija obravnaval izvršni svet SO Cerknica in jih v celoti sprejel.

V okviru intervencij v kmetijstvu je republika zagotovila regres za nakup mineralnih dušičnih gnojil, ki se posredno uporabljajo za mlečno proizvodnjo. Osnovni namen tega ukrepa je dognojiti posevke in s tem vsaj deloma omiliti posledice suše. Regres velja od 1. maja do 30. septembra letos in znaša 23 par na liter mleka, ki sta ga kmet ali organizacija pridelala od 1. januarja do 30. aprila letos, uveljavlja pa se le, če upravičenec nabavi gnojilo v štirikratni vrednosti pripadajočega regresa.

Frelih: To ni bistvena pomoč, kajti pri nas traja glavni nakup umetnih gnojil do meseca maja. Vedeti moramo tudi to, da tisti, ki dosedaj ni gnojil, verjetno tudi sedaj ne bo. Upoštevati je treba pač miselnost ljudi. Zaradi suše in stanja živinoreje nasploh je ta popust premajhen, kdor pa ne prideluje mleka, regresa sploh ne bo dobil. Po drugi strani bo pri nas izločenih precej drobnih proizvajalcev, ki so za nas pomembni, vendar ker na nekaterih področjih ni organiziran odvoz mleka (Vidovska planota), tudi regresa tu ne bo.

kup mleka je za 4 odstotke manjši kot lansko leto. Zato je izvršni svet SRS pooblastil Zavod SRS za cene, da izda soglasje za povečanje drobnoprodajne cene konzumnega pasteriziranega mleka s 3,2 odstotka mlečne tolšče za 60

Pašna skupnost Ivanje selo

Na Kaleh, med Uncem in Ivanjim selom, so se še pred nekaj leti razprostirali manjvredni pašniki. Domačini so jim rekli Maistrova gmajna. Zemljišče je bilo splošno ljudsko premoženje, z njim je upravljala KZ Cerknica.

Pa so štirje napredni kmetje iz Unca in Ivanjega sela staknili glave skupaj in pol v šali, pol zares menili, da bi bilo dobro gori narediti skupen pašnik. Beseda je dala besedo, pritegnili so še kmetijci iz cerkniške zadruga in nastala je pašna skupnost štirih kmetov: Rajka Modica in Ivana Urbasa iz Ivanjega sela ter Matjaža Gabrejna in Franca Jernejčiča iz Unca, ki so vsi člani – kooperantje KZ Cerknica. Trenutno imajo 8 ha skrbno negovanih pašnikov, ki jih bodo kmalu povečali na 15 ha. Na njih se pase 25 plemenskih telic frizijske in sive pasme.

»Še pred kratkim smo jih imeli 50, a smo jih morali zaradi pomanjkanja krme polovico vr-

niti Kmetijski zadrugi Postojna, s katero smo sklenili pogodbo za rejo. Dobili smo jih letos spomladi, stare 4 do 6 mesecev. Pri nas bi prezimile, oddali bi jih drugo jesen v visoki brejosti. Nam bi obračunali prirast,

stroške za gnojila in hrano pa nosimo sami. Letos verjetno ne bomo pokrili niti stroškov za gnojila.

Pri vsakdanjih delih se tedensko menjujemo, če pa je kakšno večje delo, poprimemo vsi skupaj, nam je povedal eden od »pastirjev«, Rajko Modic, ki ima, tako kot ostali člani pašne skupnosti, doma še veliko posestvo.

Jože Rozman

Staja pašne skupnosti na Kaleh. Levo je silirano seno pod folijo. Foto: Jože Rozman.

par. Pa vendar je razmerje med ceno mleka in krmila 1:1 ali še slabše, če upoštevamo tudi premijo za nakup krmila, pred časom pa je bilo še 3:1 v korist cene mleka.

Frelih: Pri nas je to razmerje še slabše. Za liter mleka s 3,6% tolšče

rili. Dokler se ta razmerja ne bodo zopet uveljavila, bo pri nas šepalo.

Vedeti moramo, da se premije, ki jih dobijo pridelovalci, sprejemajo v nenormalnih ekonomskih razmerah. Cene za mleko in meso bi se morale oblikovati na podlagi prostih ekonomskih razmerij, gle-

merilu skupne proizvodnje. Zraven smo zasejali poskusno parcelo s travno-detelnimi mešanicami. To so zamečki, poskusi in verjamemo, da ne bo ostalo samo pri tem.

Prihodnjčič: M-Agrokombinat Krško.

Proslave 30-letnice M med kolektivi • Proslave 30-letnice M med kolektivi • Proslave 30-let

Pozdravili proslavo M-Rožnika

Voščilo beštre Tržičanke

*Za 30 let –
kar Mercator obstaja na svet',
čestitamo in si želimo,
da res pri vas vsi vse dobimo.
Poznani ste širom sveta
in tudi še izven meja
pri Mercatorju vse se dobi,
kar komu srce poželi.*

*Dobijo se keksi, bonboni
in moka, krompir, makaroni.
Za vse pa bila je uganka,
zakaj kdaj kofeta vam zmanjka?
Razvadili smo se tako,
da je brez kofetka hudo,
saj kri in srce poživi
in živce pomirja – blaži.*

*Pa kaj bi še jaz govorila –
oh, če lahko mladost bi kupila,
in bi fant lahko kupil dekle,
takrat bo res pri Mercatorju vse!
In s cenami ne hitite na vzgor –
včasih spustite v štacunah kaj dol.*

*Uspeh in napredek naj Mercator ima,
vsem še enkrat čestitke iz srca!*

Dorca Kralj

Z mitinga delavcev M-Rožnika

Tu se ustvarja sodba o našem delu

V sončnem jutru 24. junija je oživel v gozdiču v Zajčji dobri, 10 km vzhodno od Ljubljane, koder je bilo prizorišče srečanja delavcev Mercator-Rožnika, Delovne skupnosti SOZD in gostov, ki so se to nedeljo zbrali k proslavitvi 30-letnice Mercatorja.

Parkirni prostor je bil zatrpan z avtobusi, ki so pripeljali kolektive Rožnika iz Tržiča, iz Trebnjega, iz Ribnice, iz Metlike. Manjkal ni niti kolektiv Veleblagovnica iz Beograda, tako da je v gozdiču ta dan mrgolelo preko 1500 ljudi. Mamice in atki so pripeljali tudi otroke, ki so dekoracija slehernemu pravemu mitingu.

Za program so poskrbeli kolektivi sami. Godba je prispela iz Trebnjega, folklorni ansambel iz Tržiča, odkoder je bila tudi povezovalka v narodni noši in moški oktet.

Udeležence je nagovoril generalni direktor SOZD Mercator, Miran Goslar, ki je med delavci Rožnika med drugim poudaril naslednje: »Najmočnejša v Mercatorju je seveda prodaja na drobno. V preko 1130 prodajalnah, od tega 24 blagovnicah in 150 samopostrežbah, se naši delavci, predvsem prodajalke, dnevno srečujejo s tisoči potrošnikov. Tu se ustvarja vtis in osnovna sodba o našem delu. Tu nas ljudje ocenjujejo po kvaliteti in cenah, po urejenosti, založenosti, sposobnosti, prijaznosti. In če je

sodba kritična, nič ne pomaga, če se izgovarjamo na proizvodnjo, komercialo, dostavo, AOP, podražitve, ki so izven naše moči, in druge razloge. Morda bi boljše delo s potrošniškimi sveti in naša večja zavzetost pri tem lahko pomagala, da bi bila marsikatera sodba bolj realna. Toda ne smemo pozabiti, da so naša prodajna mesta poslednje in najbolj neprizanesljivo zrcalo našega dela. Slika v njem pa ni vedno najlepša.«

Organizator je pripravil za vsakega udeleženca presenečenje s spominsko lončeno skledico in leseno žlico. Obe sta ob partizanskem golažu, ki so ga razdelili opoldne, doživeli svoj praznični krst.

Po kvalitetnem sporedu, med katerim je bila največ navdušenja deležna bogata folklorna skupina iz Tržiča, se je kolektiv strnil v skupinskem rajanju, ki je trajalo v noč. Praznik Mercatorja je najbrže res najbolj praznik delavcev Rožnika, ki je najstarejše jedro Mercatorjevega kolektiva. -JN

Kolektiv tozda Metlika na Rožnikovi proslavi. Foto: Jaro Novak

Čestitke ob 30-letnici

so nam med drugimi poslali predsednik Republiškega sveta zveze sindikatov, Vinko Hafner, predsednik skupščine občine Ptuj dr. Cvetko Doplihar, skupščine občine Ormož, Mirko Novak, in skupščine občine Piran z najboljšimi željami za naprej.

Sklenjen krog rok, od Tržiča, Trebnjega, Ljubljane, Metlike do Beograda. Foto: Kancijan Hvastija

Ne le otroke, tudi odrasle so očarale Tržičanke v Zajčji dobri. Foto: Jaro Novak

Proslave 30-letnice M med kolektivi • Proslave 30-letnice M med kolektivi • Proslave 30-let

Iz naših pesmaric

Družina M

V treh desetletjih M so postale krog skupne so sklede se zbrale.

Ce v radgonski SLOGI kaj ne dobiš
in POTROŠNIKA v Lenartu tudi zgrešiš,
obišči v Lendavi UNIVERZAL
in v Ormožu ZARJO – vsak poln predal.
Na Ptuju z vsem založena je MIP,
v Šmarju ja JELŠA – pridružena ta hip.

V EMBI ljubljanski je kava, kakav,
za uvoz pa se briga CONTAL,
SLOVENIJA SADJE za turške limone,
v SADJU ZELENJAVI vsega je na tone!
Vi v KONDITOR, tortejedci,
v Grosuplje in v PEKARNO, sladkosnedci!

ROŽNIK z VELEPRESKRBO se Ljubljani ne izneveri,
na Notranjskem se z NANOSOM ne meri.
Ce v živinoreji KZ CERKNICI nihče ni par
je v idrijski okolici poznan RUDAR.
V Krškem AK, v Sevnici KK,
oba kmetijska sta veljaka,
za vogali pa PRESKRBA čaka.
STP HRASTNIK v Zasavju postreže
v HOTELIH-GOSTINSTVU pa jè se, zabava in leže.

Z združevanjem prek INTERNE BANKE
odpirajo gradbišč se planke.
31 OBCIN nas moleduje
veleblagovnice na vasi snuje.
Tudi v kraje »sunca i oluje«
je zaneslo »M« v Čabar, v Buje.
In kjer stoji sam Beligrad
M je kronal nekaj vrat.

Prosto po Kristini Antolič, MIP Ptuj

Kolektivi so slavili Mercator-Emba

Svečano zasedanje enovite delovne organizacije M-Emba iz Ljubljane, na katerem je tov. Boris Vaupotič kot slavnostni govornik orisal zgodovino in razvoj delovne organizacije, je bilo 21. junija 1979 v hotelu Bellevue v Ljubljani. Zaslužnim dolgoletnim sodelavcem so podelili šest značk in šest plaket kot priznanja ob 30-letnici SOZD Mercator.

Mercator – Izbira Panonija

V Slovenji vasi blizu Ptuja so 30. junija 1979 delavci MIP slovesno proslavili 25-letnico Izbire in Panonije ter 30-letnico Mercatorja. Proslava je bila v novoodprtih skladiščnih prostorih. Slavnostni govornik je bil direktor delovne organizacije MIP, Franc Tomanič. O uspehih in prizadevanjih te organizacije je spregovoril tudi generalni direktor SOZD Mercator Miran Goslar, za gostoljubje pa se je v imenu gostov zahvalila predsednica delavskega sveta SOZD Mercator, Jasna Zagar.

Proslave, na kateri so podelili odlikovanja in priznanja ob 30-letnici Mercatorja, so se udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Ptuj, v prirčnem kulturnem programu so nastopili učenci osnovne šole iz Cirkulan ter tamburaški orkester pod vodstvom prof. Franja Hribernika. Ob dobri jedaci in pijači ter poskočni glasbi se je prijetno razpoloženje nadaljevalo še v pozno popoldne.

Tamburice Ptujčanov. Foto: Jože Rozman

Iz govora direktorja MIP, Franca Tomaniča

Ob 25-letnici Izbire Panonije in 30-letnici Mercatorja

»Nekaj obdobj je za nas značilnih oziroma prelomnih. Od skromnih začetkov v eni in pozneje nekaj trgovincah, pa do prvih pomembnejših pripojitev in povečanj poslovanja, je moralo miniti kar desetletje. Drugo desetletje je čas, ko je dobila trgovina v Ptuju postopno tisto podobo in pomen, ki sta ju narekovala rastoča proizvodnja in povečana kupna moč potrošnikov. Razvoj je šel pri Izbiri in Panoniji v smeri trgovine na malo in na veliko, le da se je Panonija usmerila bolj v živilsko-galanterijsko stroko, Izbira pa v tehnično blago. Potrebe po novih zmogljivostih so bile neodložljive. Prav to je nova in pomembna prelomnica v razvoju ptujske trgovine. Želje in potrebe po združitvi so bile prisotne, toda številni poskusi, žal niso uspeli.«

»Lanske pomladi smo bili priče dogodku, ki je gotovo izjemnega pomena za nadaljnji razvoj trgovine v Ptuju. Tako ocenjujemo sami, pa tudi drugi. Začeli smo se pogovarjati o morebitni skupni poti, ki bo smotrnejša, razumnejša in učinkovitejša. Sledili so številni odkriti in neobremenjeni pogovori, prvi stiki med Izbiro in Panonijo in prvi obiski Mercatorja v Ljubljani. Razčističevali smo temeljna vprašanja razvoja, specializacije, kadrovanja in še in še. Zavzeti in napredno misleči delavci obeh delovnih organizacij so se v oktobru istega leta po temeljnih šestmesečnih pripravah na referendumu izrekli z odločnim »da« za skupaj, »da« za MIP in »da« za Mercator. Skupaj smo našli v velikem sistemu, kakršen je Mercator, interes, razvojne možnosti in pogoje, kakršnih si sami ne bi mogli ustvariti.«

»Letos načrtujemo 2,5 milijard celotnega prihodka oziroma prometa, kot mu radi rečemo. Stopnja rasti bo 22%, stopnja rasti zaposlenosti pa 2,3%. Dohodek, ki bi naj ga dosegli ob 18% rasti bo za polovico večji kot lani. Od leta 1976 do danes smo skupaj investirali v objekte, opremo in adaptacije preko 40 milijonov dinarjev in imamo:

- 15.711 m² prodajnega in skladiščnega prostora v maloprodaji
- 14.000 m² pokritega skladiščnega prostora v veleprodaji
- 20.000 m² asfaltiranega odkritega skladiščnega prostora
- 450 m² proizvodnih in skladiščnih zmogljivosti v proizvodnji
- 91 prodajalnih oziroma enot MALOPRODAJE
- 10 blagovnih skupin v VELEPRODAJI
- 2 poslovni enoti oz. predstavništvi.

V delovni organizaciji dela 1262 delavcev in nekaj deset vajencev, od tega v TOZD Maloprodaja 693, v TOZD Veleprodaja 292, v TOZD Zaščita 135 in delovni skupnosti 142.

Taki smo in toliko smo vredni danes, skupaj združeni v MIP pa smo koristen in nemajhen del Mercatorja.«

- »Načrtujemo:
- veliko in moderno blagovno hišo na Bregu
- discont s poslovnimi prostori v Slovenji vasi
- sodoben in velik market z gostinsko dejavnostjo na Zihlerovi ploščadi
- trgovino v Cirkulanah in Vidmu
- razširjamo Živila na Potrčevi cesti in Kekca v Budini
- nismo pozabili tudi na Potrošnika na Bregu, Oskrbe v Turnišču in drugih.«

»Naših 25 let in 30 let Mercatorja praznujemo še posebej zadovoljni ob novi delovni zmagi. Zaključili smo v glavnem dela na skladiščnem kompleksu Slovenja vas. Dokončanih je novih 4200 m² skladišč za tehnično blago in prav tako 10.000 m² novih, odprtih asfaltiranih površin ter parkirišče bodočega disconta.

Ob koncu mi ostaja ena sama misel, ena sama želja, da bi se v MIP in MERCATORJU dobro razumeli, pridno delali, da bi vestno in pošteno gospodarili ter pravično delili. Samoupravljanje in družbenopolitična aktivnost pa so naša dolžnost in pravica.«

Kolektiv M Izbire-Panonije je računal z muhastim vremenom – in se ni uštel! Foto: Jože Rozman

Proslave 30-letnice M med kolektivi ● Proslave 30-letnice M med kolektivi ● Proslave 30-let

Delavci M-Velepreskrba so se zbrali v Klubu delegatov v Ljubljani. Foto: Jože Rozman.

Razvojni pot M-Velepreskrba je orisal njen direktor Izidor Rejc. Foto: Jože Rozman.

Mercator-Velepreskrba

V Klubu delegatov so na svečani seji delavskega sveta delovne organizacije M-Velepreskrba iz Ljubljane, ki so se je udeležili tudi namestnik generalnega direktorja, Vukadin Nedeljković, predstavniki družbenopolitičnih organizacij, nagrajenci, jubilanti in borci, podelili priznanja dolgoletnim delavcem ob 30-letnici Mercatorja. O razvoju delovne organizacije je spregovoril njen direktor Izidor Rejc, za prijetno razpoloženje pa je poskrbel kvartet »Spev« iz Škofje Loke.

TOZD Dolomiti se je zbrala v dvorani skupščine občine Ljubljana-Vič/Rudnik. Foto: Jože Rozman.

Mercator-Rožnik, TOZD Dolomiti

Priznanja ob 30-letnici Mercatorja so zvestim delavcem tozda Dolomiti podelili na slavnostni seji delavskega sveta, ki je bila 26. junija v dvorani skupščine občine Ljubljana Vič. Direktor Ludvik Čampa je orisal pot tozda Dolomiti od začetkov do danes in čestital vsem odlikovancem.

»Čestitam sodelavka!« S proslave tozda Dolomiti. Foto: Jože Rozman.

Posebna izdaja glasila M

Priročna knjižica za vse

Izšla je prva letošnja posebna izdaja glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator, ki v obliki knjižice na 60 straneh prinaša objavo dveh samoupravnih splošnih aktov, katerih spremembe smo sprejemali na letošnjem referendumu.

Center za obveščanje bo poslal na sedež vsake naših organizacij paket teh knjižic, in sicer po naslednjem ključu: za potrebe poslovnih organov, delegatov in aktivistov tozd 15 izvodov, za potrebe poslovnih enot, njihovih delegatov in sindikalnih delavcev pa po ključu povprečno po 3 izvode.

Organizacije ali delavci, ki bodo potrebovali več izvodov te izdaje glasila oziroma knjižice, naj to sporočijo na sedež sozda Mercator, v Center za obveščanje, tajnici samoupravnih organov – tel. 23-424, int. 83.

Center za obveščanje

Priznanja in značke so prejeli tudi zvesti sodelavci Delovne skupnosti SOZD. Foto: Jože Rozman.

Mednarodno priznanje turističnim in hotelskim podjetjem

Jože Rozman

Oro verde za TOZD Steklo

11. maja 1979 so v Madridu podelili letošnje mednarodne nagrade za turistično in hotelsko industrijo posameznikom in podjetjem, ki se odlikujejo na tem področju. Med mnogimi tujimi in nekaj podjetji iz Jugoslavije je priznanje dobil tudi tozd Steklo iz Ljubljane iz delovne organizacije Mercator-Velepiskrba.

Mednarodno priznanje podeljuje ustanova Editorial Office iz Madrida v Španiji, ki je izdajatelj revije Oro verde, katere namen je pospeševati in izpopolnjevati mednarodno turistično sodelovanje. Oro verde (zeleno zlato) pa se imenuje tudi mednarodna nagrada za dosežke v turizmu in hotelski industriji, ki jo že nekaj let podeljujejo v Španiji posameznikom in podjetjem, ki si prizadevajo razširiti mednarodno razvejano mrežo različnih turističnih aktivnosti. Poleg tozda Steklo so v Jugoslaviji dobila trofeje – divji španski bik – še naslednja podjetja: Hotel Dubrovnik Prezident, Hotel Libertas, Jadrolinija, Jat, Montenegro turist in RIS – Industrija gumenih proizvodov iz Zagreba.

V obrazložitvi nagrade za TOZD Steklo piše, da je to največja specializirana firma v Jugoslaviji, ki se ukvarja s prodajo stekla, porcelana in keramike. Na tem področju deluje že 27 let in zastopa tovrstne izdelke iz vse Jugoslavije. S steklom, porcelanom in jedilnim priborom so opremili večino domačih hotelov in drugih podobnih objektov.

TOZD Steklo se neprestano širi in prodira tudi na tuja tržišča, v zadnjem času pa se usmerja predvsem v turizem, kjer dosega vse boljše rezultate.

Mednarodno priznanje je za TOZD Steklo sprejel direktor Agenor Lončar.

Iz Poročevalca M-Agrokombinata

Center za obveščanje

398 naših kmetijskih proizvajalk v Goriških brdih

Zaradi »spoznavanja sveta in domovine«, ali boljše, »kmetijstva v Goriških brdih«, je TOK Koope-racija organizirala avtobusna po-tovanja žensk v omenjeni del Pri-morske. Program je obsegal vzor-no organizirane kmetije za vino-gradniško proizvodnjo.

Kamor so prišle, je kmet, lastnik zemljišč, obrazložil način dela v vinogradih, ter delovne navade na kmetiji. Način obdelave vinogra-dov se razlikuje od naših. Tla so vedno rahljana, brez plevelov, vzgoja trt pa precej zgostena z dol-gimi šparoni in v vinogradih upo-rabljajo več strojev. Značilnost so urejena okolja kmečkih domov in zelo intenzivna izkoriščenost vseh površin. Pri nas ni tako.

V središču območja vinogradov, katerih je 1100 hektarjev, v Dobro-rem, je 1200-vagonska klet, ki pre-dela grozdje in odpošlje na trg vi-no iz vsega vinorodnega okoliša. Po ogledu kleti, v kateri so dali

tudi pokušnjo, so se udeleženke potovanja vračale po dolini Soče, prizorišča bojov v prvi svetovni vojni, tam, kjer je najglasneje go-ovorilo in grmeloro ožje. Ustavile so se v Novi Gorici, mladem me-stu ob italijanski Gorici onkraj dr-žavne meje, na stičišču Šoške in Vipavske doline. Povzpele so se na hribček Kostanjevica, kjer je star kulturni spomenik, samostan z znano grobnico francoskih vla-dnih velikašev in njihovih družin-skih članov. Nepozaben bo ostal pogled preko meje v Goriško ni-žino.

V Vipavski dolini so iz griča z dvorcem »Zemono« gledale doli-no Vipave z nasadi topolov v gri-čevnatem delu pa vinograde. Sle-dila je vožnja proti Ljubljani in domu ob izrazih zadovoljstva in želja, da naj bi še in še organizirali slična potovanja.

Pričakujemo, da se jim bodo že-lje uresničile.

Trgovci na obisku v srbski steklarni

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Steklu in porcelanu več prostora na prodajnih policah

Z namenom, da bi se поблиže seznanili in še bolj uspešno sodelovali, smo predstavniki trgovske mreže iz vse Slovenije skupaj z zastopniki steklarne Zaječar v SR Sloveniji obiskali tovarno stekla in porcelana v Zaječaru. Organizator potovanja je bila TOZD Steklo iz Ljubljane.

Strokovno ekskurzijo je uspešno vodila komercialistka iz Stekla, tovarišica Biserka Grad. Moram reči, da se je zelo potrudila, saj nam kljub dolgi vožnji ni bilo dolgčas. mogrede smo zapustili gričevnato Dolenjsko, moderno in naglo razvijajoče se mesto Zagreb in že smo bili v osrčju zelenih goz-dov Slavonije. Po bežnem postan-ku v Slavonskem Brodu smo na-daljevali vožnjo in skozi okno av-tobusa opazovali sremsko žitnico – pšenica je ravno šla v klasje. V spominih sem se vrnil v čas NOB, ko sem kot borec slovenskega ba-taliona branil sremsko fronto in bil težko ranjen.

Več jih je bilo med nami, ki so prvič videli naše glavno mesto in bili prijetno presenečeni nad lepo-to Beograda. Od tu nas je pot vodi-la naprej po 100 km dolgi, ravno-kr zgrajeni avtocesti. Pozno po-noči smo prispeli do Borskega je-zera, ki je v neposredni bližini Bo-ra, kjer smo prenočili.

Naslednje dopoldne smo si ogle-dali tovarno stekla v Zaječaru. Di-rektor tovarne nas je prisrčno sprejel in na kratko seznanil z rav-zajem tovarne. Še nekaj let nazaj so izdelovali samo ravno steklo, vendar so to proizvodnjo zaradi premajhne rentabilnosti opustili in začeli izdelovati kristalno ste-klo za široko potrošnjo. Danes proizvajajo 80% kristalnega stekla v Jugoslaviji. Priznavajo, da kvali-teta njihovih izdelkov ni tako viso-ka kot v Rogaški Slatini, saj je steklo take kakovosti predrago in ga naš trg sorazmerno malo po-rabi.

»Naš cilj je, da proizvajamo ka-kovostno blago, toda proizvodi se

Udeleženci strokovne ekskurzije – Steklo-porcelan – skupni posnetek je še vedno lep in prijeten spomin. Foto: Jože Renar

nici. Povprečni osebni dohodek v lanskem letu je bil 4000 dinarjev.«

Vodja prodaje za Slovenijo, to-variš Mastnak, je navzoče povabil, naj ob ogledu prodajnih artiklov iz stekla dajo kritične pripombe in predloge za izboljšanje proiz-vodov. Potem smo si ogledali proiz-vodnjo stekla, ki je sestavljena iz treh faz: taljenja in vlivanja pri 1600 stopinjah Celzija, poliranja v kislinah, ki traja približno 45 mi-nut, ter brušenja in žigosanja.

Naši delavci so želeli, naj tovar-na posveti več pozornosti pakira-nju stekla, da bi se čim manj blaga razbilo med prevozom. Naposled je lepša embalaža tudi za kupca privlačnejša.

V bližini tovarne stekla je tudi znana tovarna porcelana, ki je kot delovna organizacija vključena v

nega še mnogo brezposelnih, je danes moško delovno silo težko dobiti, saj se je na razpis za 60 prostih delovnih mest javilo samo 15 delavcev.

V Kladovu so pred kratkim od-prli novo brusilnico, ki je sprejela 300 delavk. S tem so skoraj odpra-vili brezposelnost tudi na tem po-dročju. Tudi ta objekt smo si ogle-dali in ugotovili, da v njem delajo

samo mladi. Povsod smo opazili veliko borbo za napredek; veliko so že naredili in smelo gradijo na-prej.

Potem smo si ogledali še samo mesto Zaječar. Priznati smo mora-li, da so trgovine bogato založene in sodobno opremljene. Ugotovili smo, da imamo pri nas velikokrat napačno predstavo o stanju trgo-vine v drugih republikah. V mestu je kar 5 blagovnic. Tu veliko ku-pujejo sosednji Bolgari, posebno belo tehniko, kozmetiko itd. V zadnjem času jih prihaja manj.

Timoška krajina – del vzhodne Srbije – je zelo lepa in naravno bogata: tu sta velika rudnika Bor in Majdanpek, pridelujejo znana negotinska vina, od tu prihajajo na naš trg orehi, katerih drevesa rastejo ob cestah tako kot pri nas jablane. Tu so tudi številne topli-ce. Na robu te pokrajine stoji naša največja hidrocentrala Djerdap. Veliko je tudi starih spomenikov. Ogledali smo si utrdbo iz 3. stolet-ja v bližini Ganzigrada, ki je samo delno odkopana. Po nepopolnih podatkih znaša njena skupna po-vršina 6 hektarov. V delu, ki je že odkopan, so zelo lepo ohranjeni mozaiki in številni stebri. Trdnja-vo so zgradili Rimljani, nekaj ma-teriala za gradnjo so pripeljali celo iz Italije, kar je bilo za tiste čase resnično dolga pot.

Na povratku domov smo si ogle-dali še hidrocentralo Djerdap. O tem velikem objektu smo že veli-ko slišali, verjetno pa ne bo odveč, če povemo, da so jo gradili sedem let, da so vgradili 3 milijone kubič-nih metrov betona (toliko ga bodo porabili tudi za avtocesto od Za-greba do Beograda), da je po proiz-vodnji elektrike (12 milijard KW letno) na tretjem mestu v svetu, večji sta le dve v Sovjetski zvezi, da je po instalirani moči na petem mestu itd. Na spominski plošči so vrezana imena 14. delavcev, ki so se smrtno ponesrečili pri gradnji, med njimi tudi ekipa mariborske Metalne, ki se je ponesrečila ob padcu letala. Razveseljivo je, da smo to hidrocentralo gradili skupaj z Romuni in s tem prispevali še en kamenček v mozaiku miru v tem pomembnem delu sveta.

Nekaj kilometrov nižje, kjer gra-dijo novo hidrocentralo Djerdap II, so v prvem stoletju našega štet-ja Rimljani zgradili čez Donavo most, ki je stal na 20. stebrih. Bil je dolg en kilometer in visok 45 me-trov, a so ga, žal, že v drugem sto-letju porušili.

Pot nas je potem vodila po desni strani lepe doline reke Donave do Beograda.

Vsi udeleženci smo ob koncu soglasno pritrdili, da je bilo sreča-nje s proizvajalci stekla in porcela-na uspešno, saj smo z njimi izme-njali izkušnje in se dogovorili za nadaljnje delo in plodnejše sode-lovanje, kar je hkrati prispevek k enotnejšemu jugoslovanskemu trgu. Vsi smo se tudi strinjali, da je treba v trgovinah nameniti več prostora steklu in porcelanu.

Tone Zorc – M-Sadje zelenjava

Blaga bo dovolj

Predstavniki Mercator-Sadje zelenjava smo v Vojvodini obi-skali pomembnejše proizvajalce sadja in zelenjave, s katerimi imamo sklenjene samoupravne sporazume in ugotovili: blaga bo dovolj!

V obdobju od 9. do 13. julija smo obiskali pridelovalce čebule, česna v Somboru, Apatinu in Čoki, paprike v Somboru in Bečeju, ranega sadja, jabolk, hrušk in breskev v Horgošu in Sremski Mitrovici.

Razkazali so nam plantaže, ogledali smo si obiranje breskev, reševali problematiko medsebojnega sodelovanja in prisluhnili ocenam kmetijskih strokovnjakov glede pričakovane letine in kvalitete sadja in vrtnin. Prav tako smo se dogovarjali o skladišče-nju blaga za zimske zaloge, določali količine in dinamiko dobave po mesecih za obdobje 1979–1980. Poleg tega pa smo se še dogo-vorili, da bomo pričeli z usklajevanjem priprav na plansko ob-dobje 1981–1985, pri čemer smo se odločili, da bomo načrtovali medsebojno sodelovanje v fizičnem obsegu, to je količinsko, in določili letno dinamiko za celotno obdobje, za ves asortiman blaga. Vendar pa smo s tem šele na pol poti, čaka nas še količin-sko planiranje do maloprodaje, to pa predstavlja problem za obe strani.

Vzporedno s spremljanjem naporov, da bi ob tako težkem letu pridelovalci sadja in povrtnin dosegli optimalno proizvodnjo, smo lahko spremljali, koliko truda in naporov vlagajo v Vojvodini pri žetvi pšenice. Letos, ko jim je vreme nagajalo že prej, v času rasti in zorenja, se težave niso prenehale niti sedaj ob žetvi, ko jim dež vsak dan sproti otežkoča delo. Vendar lahko upamo, da bodo žetev pravočasno končali in nam zagotovili dovolj pšenice.

morajo prilagajati naši kupni mo-či, ki stalno narašča,« je dejal di-rektor. »Pri nas ne proizvajamo blaga za vitrine, temveč za vsako-dnevne potrebe kupcev, ki pa so čedalje bolj zahtevni, kar nam do-kazuje tudi naša prodaja, ki iz leta v leto narašča. Proizvode delimo po kakovosti v tri skupine: vrhun-ska in srednja kakovost ter blago za masovno potrošnjo. Veliko tudi izvažamo. Zalog blaga nimamo, saj vse že vnaprej prodamo. Eden največjih kupcev naših proiz-vodov je Mercatorjev tozd Steklo iz Ljubljane. V tovarni je zaposle-nih 1600 delavcev, največ v brusil-

isti sozd kot steklarna. V tovarni porcelana je zaposlenih 1000 de-lavcev. Tudi tu smo si ogledali ce-loten proizvodni postopek od me-šanja gline, ulivanja in polnenja kalupov, do pečenja in glaziranja. Tudi tu nimajo zalog blaga, saj ve-liko izvažajo, predvsem pa so v zadnjem času posvetili veliko po-zornost kakovosti izdelkov. Vse, kar izdelajo, je že vnaprej proda-no. V srednjeročnem planu načr-tujejo izgradnjo nove tovarne, s či-mer bodo sedanjo zmogljivost več kot podvojili in s tem bolje oskr-beli celotno jugoslovansko tržišče. V Zaječaru, kjer je bilo do nedav-

Mladina v M-AK Krško organizirana

Center za obveščanje

Zgledno pripravljena skupščina

»Osnovno organizacijo ZSMS smo komaj ustanovili, zato se bomo v začetku precej ubadali z organizacijskimi problemi, vendar se v teh ne smemo izgubiti... Predvsem se bomo ukvarjali z našimi vsakodnevni problemi,« so zapisali v uvodni odstavek svojega programa dela mladinci M-Agrokombinata v Krškem.

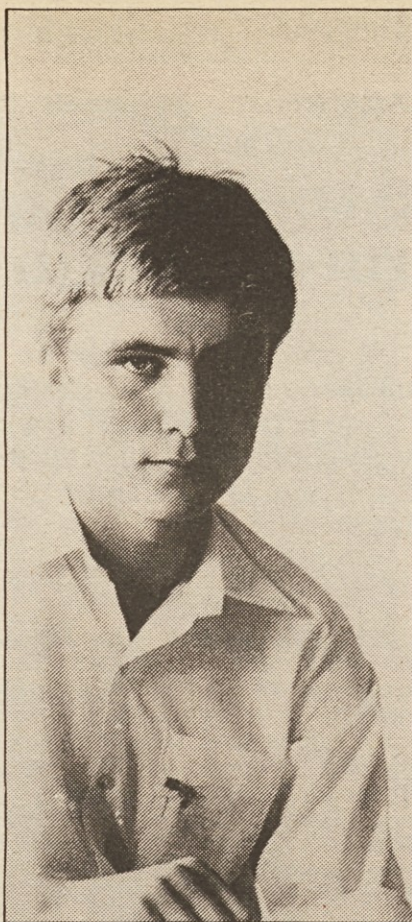
Program so sprejemali na ustanovni skupščini svoje organizacije, dne 25. junija 1979 v kostanjeviškem gradu. S programom so ustanovili 7 komisij, ki bodo pokrivale celotno področje interesov mladine v tej naši kmetijski organizaciji. Idejnopolitična komisija se bo vključevala v samoupravno aktivnost poleg širših družbenopolitičnih, nalog; komisija za socialno politiko bo zbrala podatke o stanovanjskih razmerah, delovnih pogojih in možnostih izobraževanja mladine. Določili so tudi naloge kulturni komisiji, komisiji za SLO in DS, komisiji za organiziranost in razvoj ter kadrovska vprašanja, komisiji za šport in rekreacijo.

Skupne naloge mladine v AK Krško pa so: povezava z aktivom mladih združnikov, ustanovitev kluba štipendistov, sodelovanje pri pripravah in izvedbi državnega prvenstva traktoristov, sodelova-

nje pri pripravah in uvedbi Mercatoriade in skrb za aktivno sodelovanje v samoupravnih organih TOZD.

Program mladine v M-Agrokombinatu je stvaren, brez leporečja in obeta rezultate.

Strokovno pripravljena je bila tudi kandidacijska lista za predsedstvo osnovne organizacije s samo listo predvidena področja dela za vsakega posameznega člana, ki jih je kar 17, od tega kar 10 deklet. Uspešno delo obeta tudi kvalifikacijski sestav predsedstva. Za predsednika je bil predlagan Anton Koršič, ki je že član koordinacijskega odbora ZSMS SOZD Mercator. – JN

Jakov Koršarov, študent iz Leningrada, na študijski praksi v Mercatorju. Foto: Jože Rozman

Z leve: Administratorka »trasko«, komandant brigade, predsednik KS ZSMS SOZD in tovariš Zrimšek z OK ZSMS Ljubljana Vič-Rudnik.

Mladina Mercatorja na republiški delovni akciji

Prvi zbor rumenih majic

V nedeljo, 15. julija, smo izpred upravne stavbe Mercatorja v Ljubljani pospremili na avtobus brigado Ljuba Šercerja, ki bo tri tedne pomagala graditi na republiški delovni akciji »Istra 79« višinski vodovod v okolici Šmarja nad Koprom. Jedro in glavnino brigade sestavljajo mladinke in mladinci iz sozda Mercator.

Na pobudo mladinske in sindikalne organizacije sozda je 65 temeljnih oziroma enovitih delovnih organizacij iz sestava Mercatorja letos že drugič sestavilo svojo mladinsko delovno brigado in jo tudi opremilo. Poglavitni namen je, da se mladina iz te, tako po dejavnostih kot po regijah razvejan sestavljene organizacije med seboj seznani in poveže ob skupni nalogi in naporih.

Rezultati lanskoletne akcije so se izkazali kot uspešnejše in bolj strjeno delo organizacije ZSMS v sozdu ter v prisotnosti mladine v vseh družbenopolitičnih in družabnih akcijah sestavljene organizacije. 16 brigadirjev in brigadirke letos že drugič sodeluje v tem sestavu.

MDA Istra 79 poteka v treh izmenah po 21 dni. V vsaki izmeni bodo sodelovale po tri mladinske delovne brigade s po 50 udeleženci. Skupaj na akciji sodeluje 9 MDB s skupaj 450 brigadirji. Obalna skupnost zagotavlja dodatna sredstva za še po eno brigado v izmeni, ki jih zagotove OK ZSMS Koper, Izola in Piran. Naselje MDA bo v objektu osnovne šole Šmarje pri Kopru, kjer je v lan-

V nedeljo, 15. 7. je odšlo 52 fantov in deklet z Mercatorjevo MDB na tritedensko akcijo za MDA »Istra 79«

Študija o modelu samoupravljanja

Jože Rozman

Študentje iz Sovjetske zveze nas spoznavajo

V okviru mednarodne izmenjave študentov se v Ljubljani od 9. julija dalje mudi skupina osmih študentov in dveh profesorjev ekonomije iz Sovjetske zveze. Med njimi je **Jakov Kokšarov** (20 let) iz Leningrada, študent 4. letnika na fakulteti za industrijsko ekonomijo, oddelek za industrijsko planiranje, ki opravlja prakso v SOZD Mercator.

»Na naši fakulteti, ki je v sklopu večjega ekonomskega inštituta, imamo dva oddelka: oddelek za kibernetiko in oddelek za industrijsko planiranje. Pri nas, v Sovjetski zvezi, je planiranje centralizirano, vse ureja in vodi državni aparat. Pri vas je drugače. Ne vem, kateri način je boljši, saj vašega še premalo poznam. Vseh osem študentov, ki smo prišli v Ljubljano (ostali so na praksi v Emoni, Kolinski in drugje), sestavljamo nekakšno študijsko skupino, ki bo na osnovi spoznanj, ki si jih bomo pridobili pri vas, sestavila študijo o modelu samoupravljanja, ki je za nas tako z ekonomskega kot z družbenopolitičnega vidika zelo zanimiv, predvsem v podrobnejši primerjavi z našim. Postopoma ugotavljam, da med obema sistemoma niti ni tako velike razlike, le

planiranje in urejanje je pri nas centralizirano. Kaj je boljše, bo pokazal čas,« nam je povedal prijazni Jakov Kokšarov, ki je bil pri Mercatorju v gosteh tri tedne.

Prvi teden je bil na praksi v razvojno-planskem sektorju Delovne skupnosti SOZD Mercator, drugi teden je spoznaval območje dela in ustroj delovne organizacije Mercator-Contal, tretji teden je bil gost v delovni organizaciji M-Slovenija sadje. Po koncu tritedenske prakse si bodo gostujoči študentje ogledali še slovensko morje in planine.

»Vsi skupaj, z obema profesorjema, živimo v akademskem kolegiju. Dodobra smo si že ogledali Ljubljano, ob popoldnevih pa imamo tudi predavanja na ekonomski fakulteti. V Leningradu dobivam državno štipendijo, ki znaša 40 rubljev na mesec, za internat plačam 20 rubljev na leto, ostalo je za hrano (kosilo v študentski menzi stane 60 kopejki), potovanja in knjige, ki so zaradi visoke naklade silno poceni.

Zelo mi je všeč pri vas. Ljubljana je lepo mesto, ljudje so veseli in prijazni, radi mi ustrezajo in pomagajo. Še se bom vrnil k vam,« se je poslovil Jakov Kokšarov.

Informacija je bila nepopolna

Uredništvo

Še o Živiliadi

V junijski številki ste na 13. strani lahko prebrali sestavek »6. športne igre živilcev«, ki so bile letos junija v Portorožu in o katerih je poročal Mile Bitenc. Po krivdi tiskarne je informacija izšla nepopolna, zato objavljamo izpuščene odlomke, piscu in bralcem pa se opravičujemo.

Tekmovanja so trajala ves dan, bila pa so na športnih igriščih v Portorožu, Luciji in Izoli. Svečani zaključek je bil zvečer pred Domom rudarjev v Fiesi. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da smo razglasitev rezultatov prav nestrno pričakovali. Svojih uspehov se lahko veselimo, čeprav bi bili lahko še boljši. Pa vendar – dosegli smo veliko in 3. mesto med 29. udeleženci je lahko kljub vsemu zadovoljiv uspeh.

Sledila je preglednica z rezultati.

Zdaj pa pogledajmo še, kakšna je ekipna uvrstitev: na prvem mestu s 153 osvojenimi točkami športniki HP Droga, ki so prejeli razen pokala za uspeh še prehodni pokal. Pokal za drugo mesto (151 točk) je osvojila Emona. Za 148 osvojenih točk pa smo se na tretjo stopničko zmagovalnega odra povzpeli mi: osvojili smo tudi pokal. Nato sledijo: HP Kolinska,

Mlinotest, Merx, Fructal-Alko, Žito, Intes, Hmezad itd. Na zadnjem 29. mestu smo v biltenu prebrali ime: Emba, Ljubljana, 3 točke.

Letne športne igre živilcev so za nami. Organizator, Konferenca OOSZ HP Droga, je skušala po svojih močeh opraviti nalogo, ki je bila res velika in težka, čimbolje. Že med samimi igrami pa je bila svečana seja častnega predsedstva, kjer sta bila za organizacijo naslednjih, 7. športnih iger živilcev kot možna organizatorja predlagani delovni organizaciji ABC Pomurka in Mercator. To je predlog, dokončne odločitve pa ta hip še ni.

Kakorkoli že bo, tudi za prihodnje igre bo moral organizator krepko pljuniti v roke. Republiški sindikalni svet bo na eni prihodnjih sej obravnaval predloge za spremembo organizacije živilskih iger in morda bo poslej organizacija nekoliko lažja.

Brigadirska

Petnajsti julij

Da prišel bi dan,
ki pričakujem ga vsak dan,
15. julij bo ta dan,
zame srečen dan.

Da prišla bi ura,
ki pričakujem jo ta dan,
deset takrat bo ura,
zame srečen dan.

Da prišla bi ona,
ki pričakujem jo takrat;
brigadirka Julijana,
v mislih si mi mnogokrat.

Prišel je dan, 15. julij,
in ura kaže že deset,
toda Julijane ni na spregled,
zame nič več srečen dan.

Toda, glej, prišle so druge,
mnogo novih brigadir,
črno laska, ta bo prava,
nesrečni dan bo hitro proč.

(iz 1. številke Biltena MDB Mercatorja)

POKROVITELJ

BILTEN 1

ŠMARJE PRI KOPRU 15. 7. 1979

Pred spomenikom na Sutjeski – na prizorišču Dantejevega pekla

Odmevi z izletov M-Turista

Nada Podlogar

Še bomo šli na Sutjesko!

M-Turist – oznaka, ki jo danes že lahko srečamo po trgovinah, kamor vsakodnevno hodimo kupovat mleko in kruh! Zdaj je že nekaj več – izleti!

Delovna organizacija (SOZD) Mercator se je namreč odločila, da bo porabnikom poleg življenjskih potrebščin ponudila še več – zabavo ob koncu tedna, prijetno počutje in še spoznavanje novih, neznanih krajev.

Tokrat smo krenili po poti velikih bitk NOB – Tjentište. Kar za dva avtobusa se nas je zbralo. In za polno letalo.

Pristali smo natanko po voznem redu. V Sarajevu so nas že pričakovali gostitelji, vodniki delovne organizacije UNIS, pa smo šli na pot.

Najprej smo si ogledali Sarajev, džamije, muzeje, Principov most – skratka vse, kar se je dalo videti v tako kratkem času. Dan je minil kar prehitro.

Izvir reke Bosne je svojevrstna znamenitost. Reka Bosna namreč privre na dan kar skozi trinasedemdeset vrelcev – prav toliko jih je, kolikor je v Sarajevu džamij. Bilo jih je 78, pa jih je pet vzela vojna – in tudi prav toliko izvirov Bosne. Število je pač število! Pa še

ena zanimivost – niti dva vrelca nimata enakih temperatur. Razlika je lahko nekaj desetink stopinje, je pa le!

Narodni park na Sutjeski je posvečen skoro sedem tisočem padlim – trava, cvetje in drevje je zrastle iz krvi borcev, ki jim dolgujemo hvalo za današnjo svobodo. Resnično! Freske pok. slikarja Krsta Hegedušića v Spomen domu, predstavljajoče trpljenje, bitko in končno zmago, so nepozabni vtis še dopolnile.

Spomenik na Sutjeski predstavlja prodor sovražnikovega obroča. Tako je bilo, kot so se borci zakleli – »dokler bo slišati strele z Ljubinega groba (hrib nad reko Sutjesko), Nemci ne bodo prodrli. Ko pa tega ne bo več, vedite, da ni več niti enega živega komunista – proletera.«

Držali so besedo.

V pragozd Peručico, edino ohranjeno evropsko džunglo, nismo smeli brez spremstva. Ogledali smo si jo od daleč.

Na dopust v hlačkah paloma

Sladkogorska je široki paleti svojih izdelkov, ki nosijo dobro poznano blagovno oznako paloma, spet dodala novost. Ta bo ra-

zveselila predvsem mamice, saj je najnovejši izdelek namenjen malčkom. Hlačke-pleničke Paloma mamicam olajšajo in poenostavijo delo, malček pa se v njih prijetno počuti.

Takole povedo o tem novem izdelku v Sladkogorski: »Vsi vemo, da želijo starši imeti srečne in vesele otroke. Še posebej pri majhnih otrocih je razpoloženje odvisno od dobrega počutja. Eden od načinov, da poskrbimo za otroko-

vo dobro počutje, so prav gotovo HLAČKE-PLENIČKE PALOMA. Te so mehke, puhaste, tople in udobne. V njih bo naš malček vesel, srečen, razpoložen in se bo dobro počutil.

HLAČKE-PLENIČKE so mehke in zelo vpojne, ker imajo puha-sto jedro. Otrok ostane dlje časa suh zaradi 4-plastnega mehkega, nežnega papirja, ki je na spodnjem delu pleničke in vpija tekočino, da ta ne ostane na površini. Vrhinja plast notranje strani daje izdelku mehko kompaktnost in seže ob strani čez folijo, da ne bi dražila kože. Na zunanem delu je PVC-folija, ki zadržuje tekočino. V HLAČKAH-PLENIČKAH je otrokom toplo, saj so tudi mokre manj mrzle od klasičnih plenice. Otrok se v njih svobodno giblje, ker se volumen prilagaja velikosti otroka.«

Tako, seznanili smo se z odličnimi lastnostmi novega izdelka iz družine paloma. HLAČKE-PLENIČKE bodo gotovo našle pot v vsak dom, saj so izredno praktične, ne samo za doma, temveč predvsem takrat, ko z otrokom gremo zdoma – na izlet, na dopust, potovanje. In zdaj je čas za to.

Pripravil Mile Bitenc

Prenočili smo na planini Jahorini, smučarskem raj. Snega je bilo bolj malo, pač pa so pravkar vzcveteli žafrani, ki jih v dolini že davno ni več.

Višegrajski most, veliko delo Mehmed paše Sokolovića, janičarja, še vedno kljubuje času in vremenu – skozi stoletja. Žal ne zna govoriti. Veliko je povedal o njem naš nobelovec Ivo Andrić – še več bi vedel most sam!

Tudi narasla Drina v letu 1895 mu ni bila kos. A Drina je nevarna. Zato pa vabimo le pogumneže, naj se udeležijo splavarjenja od Foče do Višegrada. Tri dni bo trajalo in Mercator-Turist bo poskrbel, da bo prijetno. Da bo morda tudi moko, bo pa že poskrbela Drina.

Lepo nam je bilo in še bomo šli. Prav z M-Turistom, ki pripravlja od konca septembra do srede oktobra podobna potovanja.

Ne, ne tako

Takole je končal časopis »Mercator« ob vznožju »vrtne veselice« – nasproti trgovine v Podgorici. Iz Ljubljane ga ni prinesel veter. Foto: Jože Rozman.

Iz biltenov naših organizacij

Center za obveščanje

5. številka Jelšinih Informacij

Iz letos pridružene trgovske delovne organizacije na Štajerskem, »Jelše«, smo prejeli 5. številko biltena Informacije, ki izhajajo že 7. leto, izdaja jih delavski svet, urejuje pa Filip Škerjanec. Razmnožujejo jih s ciklostilom v 300 izvodih in so namenjene izključno obveščanju delavcev v Mercator-Jelši. Preletimo njihovo vsebino.

Kot prvi prispevek priobčujemo Plan celotnega prihodka, stroškov, dohodka ter čistega dohodka za leto 1979, ki ga je pripravil Srečko Korošec. Če že pišemo, naj uporabimo podatek, da je planirani celotni prihodek M-Jelše okroglo 410 milijonov dinarjev, pri čemer je planirani čisti dohodek ocenjen na dobrih 38 milijonov dinarjev. Od tega so predvideli za osebne dohodke dobrih 28 milijonov, za poslovni sklad ca. 3,5 milijona, za skupno porabo 1 milijon. Amortizacije nad predpisano stopnjo so planirali 4 milijone dinarjev. Pri načrtovanju za leto 1979 so izhajali iz spoznanj, da stopnja povečanja prodaje letos pri njih omejena, ker je ustavljeno odobravanje dolgoročnih kreditov za odpravo posledic potresa na njihovem območju, ter zaradi konkurence druge firme. Že ugotavljajo znaten padec prodaje v poslovalnicah, ki so prodajale gradbeni in drugi material. Pri poslovnih stroških pričakujejo povišanje nad 25% zaradi podražitev, vsled česar predvidevajo nižjo rast dohodka in čistega dohodka.

»Vendar pa upamo«, so zapisali, »in smo prepričani, da nam bo delovanje v sestavljeni organizaciji

združenega dela MERCATOR Ljubljana, katere člani smo od letošnjega leta, omogočilo nadaljnji razvoj in zagotovilo socialno varnost naših delavcev tudi v prihodnje.«

Seveda pa se zavedajo, »da je izpolnjevanje načrta delovna obveznost in odgovornost slehernega delavca naše organizacije...«

V nadaljevanju je na dveh listih objavljena tabela s pregledom realizacije za obdobje prvih pet mesecev po poslovnih enotah. Žal tabele nista komentirani, namen objave, posledice rezultatov in ukrepi niso pojasnjeni, s čimer objava izgublja smisel, oziroma je razlog zanjo dvoumen.

Na predzadnjem listu so navedeni važnejši sklepi samoupravnih organov, pri čemer pa pogrešamo navedbo organa in datuma in je poročilo v bistvu le navajanje tematike. Načelo celovitosti, informacije, katerega izpolnjevanje zahteva od organov, zakon o združenem delu je tudi spregledano.

Na zadnjem listu objavljajo Jelšine Informacije seznam prosilcev za stanovanjska posojila in višino odobrenega posojila.

Obdelal J. N.

Glasilo delavcev in kooperantov v Krškem

Center za obveščanje

Kakovost, ki ostaja neimenovana

Glasilo delavcev in kooperantov iz Mercator-Agrokombinata v Krškem, katerega vsebino redno spremljamo, dobiva svojo ustavljeno podobo in vsebinsko ter konceptualno trdnost. Po izjavi predstavnika Agrokombinata je doseglo tudi precejšnjo odmevnost med kooperanti.

Peta številka »Poročevalca« prinaša na prvi strani ugotovitve zborovanja slovenskih vinogradnikov in vinarjev, ki so združeni v svojo skupnost, za katero stoji v Sloveniji kar 17.000 delavcev in kmetov te panoge.

Sledi poročilo s strokovne ekskurzije štirideset kooperantov po žitorodnih predelih Jugoslavije in na novosadskem kmetijskem sejmu. Poročilo je kvalitetno po vsebini, saj ne popisuje vožnje, marveč poroča o strokovnih zapažanjih, iz katerih se je moč, če že ne učiti, pa vsaj dobiti spodbudo za razmišljanje o izboljšavah.

Sledijo obvestila, pomembna za kooperante, nato pa zapis z ogleda vinogradniškega in vinarškega sejma INTERUTIS v Stuttgartu, ki med vrsticami prinaša prav tako marsikatero zanimivo pobudo.

Kot strokovno svetovanje je priobčen sestanek o škodljivcih na grozdju, ilustriran z risbami. Naslednji prispevek popisuje spoznanja z obiska proizvajalk iz TOK Kooperacija v Goriških brdih, na strani 10 je napovedano zvezno tekmovanje oračev, katerega pokrovitelj je Mercator-Agrokombinat, in bo od 21. do 23. septembra, nato pa sledijo strokovna napotila. Na zunanji strani glasilo Agrokombinata s sestavkom zaznamuje Mercatorjevih 30 let, pri čemer se je člankar zadržal na vsebinskih točkah tega jubileja.

Vedno znova lahko ugotavljamo kvaliteto poročanja tega na zunaj neambicioznega biltena, ki je skrbno pripravljen in prinaša celovite, a jedrnat, bistvene informacije. Žal so delavci, ki imajo za to zasluge, še vedno skromni, tako da ostajajo anonimni oni sami kakor tudi naklada glasila in drugi podatki o izdajatelju, pogostnosti izhajanja itd. Pričakujemo, da bodo to majhno, a pomembno pomanjkljivost odpravili.

J. N.

Registracija v roku dveh mesecev

Kaj se je dogajalo v zadrugi od ustanovitve do danes, kaj je bilo storjenega in kaj še bo, nam je povedal predsednik upravnega odbora stanovanjske zadruge ing. Živko Velkavrh. Zapis objavljamo v kronološki obliki.

– 29. septembra 1978 je bil ustanovni zbor Stanovanjske zadruge Mercator – Kartonažna tovarna Ljubljana o. sol. o., ki ima sedež v Ljubljani, Aškerčeva 3. Sprejeli smo statut zadruge in ustanovitveno pogodbo ter izvolili 11 članov upravnega odbora in njegovega predsednika.

– Oktobra smo dali oba akta potrditi izvršnemu svetu SO Ljubljana-Vič-Rudnik, vendar tri mesece nismo dobili nobenega odgovora. Zato smo zaprosili za pogovor s pristojnimi ljudmi na občini. Želeli smo zvedeti, kdaj bosta akta potrjena.

– Aprila letos smo po pogovoru s predsednikom občine dobili pripombe na statut in ustanovitveno pogodbo. V dveh do treh tednih smo upoštevali pripombe oba akta popravili, ter jih vrnili v potrditev.

– Junija smo zaprosili za izven-natečajno dodelitev 120. parcel na Jurčkovi poti za člane zadruge, ki so se odločili za atrijsko gradnjo.

– 12. julija 1979 je izvršni svet SO Ljubljana-Vič-Rudnik na 40. seji sprejel sklep, da se potrdi ustanovitvena pogodba in statut Stanovanjske zadruge Mercator – Kartonažna tovarna Ljubljana, kar je potrebno za vpis v sodni register. Zadruga s tem dobi status pravne osebe in lahko začne poslovati.

– Z naše strani smo storili vse, da se registracija zadruge izvrši čimprej; pričakujemo jo v roku dveh mesecev.

– Jeseni letos bomo podpisali samoupravni sporazum s samoupravnim stanovanjsko skupnostjo, zavodom za urejanje zemljišč pri občini Ljubljana-Vič-Rudnik in možnimi izvajalci del, kjer bomo določili naloge in obveznosti vseh podpisnikov.

Prenovljena trgovina v Podgorici

V četrtek, 7. junija, so v Podgorici pri Ljubljani odprli prenovljeno samopostrežno trgovino, poslovalnico tozda Grmada. Prejšnja trgovina, ki je bila stara 15 let, je dotrajala, predvsem pa je bila za naraščajoče potrebe kupcev premajhna, saj so jo uporabljali celo občani domžalske občine.

Prodajni prostor so povečali na 160 m² (preje 100 m²), zamenjali so celotno notranjo opremo, namestili dvigalo, ki povezuje kletno skladišče s prodajalno ter postavili novo centralno kurjavo. Prenova je stala 80 starih milijonov, vse stroške pa so pokrili z lastnimi sredstvi. Povečanje prodajnega prostora bo omogočilo večjo izbiro blaga in večji razstavi prostor, s tem pa boljše razmere tako za kupce kot tudi za prodajalce, zaposlene v tej trgovini, ki ponuja predvsem živila in gospodinjske potrebščine.

Jože Rozman

Še je čas

za prijavo

Poslovnim organom in vsem, ki so po zakonu podgovorni za organizacijo obveščanja v organizacijah združenega dela priporočamo, da ne zavrejo prospekta Delavske univerze »Boris Kidrič«, ki ste ga prejeli v začetku tega meseca. Prospekt vabi k prijavi na 4 seminarje, ki praktično usposablja delavce v informativnih službah in tajništvih samoupravnih organov za praktično delo in akcije v vsakodnevem obveščanju delavcev. Seminarji se bodo zvrstili v avgustu mesecu in je še čas za prijavo.

Priporoča
center za obveščanje
SOZD

Pripadnost

Portorož, 9. junij 1979 – Zgodaj zjutraj je, ko vročina še ne žge. Zbirajo se ekipe športnikov, ki sodelujejo na Živiliadi. Gledam table z napisi: HP DROGA, PORTOROŽ, EMONA LJUBLJANA, ETA KAMNIK, MERCATOR LJUBLJANA in druge. Oči mi zastanejo ob napisu EMBA LJUBLJANA. Tedaj me kljub jutranjemu hladu začne žgati. Pustimo to, da je Emba sama prijavila sodelovanje. Vzroki so znani in KORŠ je to dovolil. Vendar kaj nismo podpisali takšnih in drugačnih sporazumov in v njih zapisali, da se ta delovna organizacija, združena v SOZD Mercator, »piše« MERCATOR – EMBA? Mislim, da je vsakršen komentar odveč.

Vendar, ob koncu, še to: niso se smejali samo tisti iz Embe, Žita in drugih firm, ki so gledali igro v namiznem tenisu med (MERCATOR) EMBO in MERCATORJEM. Verjetno se je takrat zdelo »hečno« še komu!?

Mile Bitenc

Preskrbljeni

tudi

v primeru

elementarne

nesreče ali vojne

Paket rezervne hrane

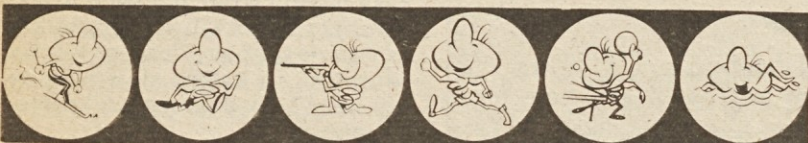
V Kolinski HP, TOZD Slovenj Gradec so začeli sestavljati paket rezervne hrane »danes in jutri 84«. Številko 84 razvozlamo takole: 3 (trije obroki na dan) × 4 (za štiričlansko družino) × 7 (za sedem dni) da zmožek 84. Skupaj z dodatki (dopolnilni obroki suhega sadja, mleko, C vitamin, sveča in vžigalice) tehta paket 25 kilogramov, trajnost pripravljenih izdelkov je eno leto, stane pa 1050,00 din.

Leta 1974 je predsedstvo SFRJ izdalo odlok, po katerem naj bi si sleherno gospodinjstvo v Jugoslaviji zagotovilo primerno zalogo hrane za primer težjih elementarnih nesreč ali vojne. Na predlog izvršnega sveta SRS so tak paket rezervne hrane letos začeli izdelovati v Slovenj Gradcu, z njim pa naj bi se oskrbela vsaka družina v Sloveniji.

Hrano za paket izdelujejo številni domači proizvajalci, sestavljen je iz 45. različnih izdelkov. Dnevni obrok vsebuje približno 1900 kalorij in 55 gramov beljakovin, čas za pripravo posameznega obroka je v povprečju 10 minut; priloženo je tudi navodilo in jedilnik, ki ga predlaga sestavljalec.

Cena niti ni pretirano visoka in je za 15 do 20 odstotkov nižja, kot če bi si enak paket sestavili samo z nakupom po trgovinah. Organizirana prodaja po delovnih organizacijah in drugod bo stekla v začetku prihodnjega leta; takrat ga bo moč plačati v štirih mesečnih obrokih. Že danes lahko paket naročite po pošti od proizvajalca v Slovenj Gradcu, ki se je tudi obvezal, da bo pokrtil vse potrebe naše republike, kar je približno 300.000 paketov na leto.

Jože Rozman

Športnikov kotiček • Športnikov kotiček

Športnikov kotiček

Sonja Dolinšek – M-Slovenija sadje

Plavanje

Plavanje je šport, ki so ga že antični Grki imeli za življenjsko potrebo. Umetnost gibanja na vodni površini nam utegne dostikrat rešiti življenje, ni nas strah čofotanja ali vožnje s čolnom po morju, jezeru ali reki.

Pri plavanju smo prisiljeni uporabljati istočasno noge in roke, počitka praktično ni. Zato v svoji vnemi ne smemo pretiravati, ampak preplavamo dolžino stopnjemo na 50 m, nato 100, 200, 400, 800 m brez počitka. Pri vsaki novi razdalji vztrajamo vsaj dva do tri dni. Če nismo razpoloženi, raje terniramo hitrost kot vzdržljivost, ali pa se posvetimo štartom, skokom na glavo, obratom in tehnikam dihanja. Dihanje je pri plavanju za začetnike sploh najtrši oreh. Morda je najbolje, da se naučimo izdihavati v vodo, še preden se sploh naučimo plavati. Zapišimo si, da voda očem ne škodi (pričesko pa tudi lahko zaščitimo). Zato vsakokrat, ko gremo v vodo, najprej naredimo nekaj dihalnih vaj.

Stopimo v vodo do ramen, globoko vdihnemo in počepnemo, da nam voda sega čez glavo. Med počepanjem zrak počasi izdihavamo skozi nos in usta hkrati in s tem

preprečimo, da bi nam voda silila v dihalne poti. Pod vodo vztrajamo tako dolgo, da iztisnemo iz pljuč ves zrak in v prsni žep čutimo pomanjkanje kisika (kot če na silo zadržujemo sapo). Nato sunkoma vstanemo in nad vodo globoko zajamemo sapo. Nato takoj spet počepnemo in pod vodo izdihujemo zrak. Ta postopek ponovimo vsaj desetkrat, preden pričnemo s plavanjem ali kopanjem, pametno pa je, da se »izdihamo« tudi po njem. Če je bazen globok, se oprimemo roba bazena in se po zrak potegnemo z rokami. Ob prvih poskusih se običajno pojavi vrtoglavica, ki pa sčasoma izgine, saj se pljuča in možgani kmalu navadijo na istenzivno dihanje, ki smo ga v vsakodnevem hitenju že pozabili – to pa je tudi osnovna umetnost, ki si jo pridobimo s plavanjem.

Če obvladamo kravl, potem pazimo, da bomo vdihavali in izdihavali v tričetrtinskem taktu. Ena vdih, dva, tri-izdih. S tem ustvarja-

mo pravilen ritem zavesljajev. Pri prsnem plavanju je valčkov ritem dihanja nekoliko počasnejši, na vsak način pa izdihavamo v vodo – splača se naučiti, saj gre vse dosti hitreje. To, da v vodo ne smemo s polnim želodcem, že vemo, pa tudi kava, alkohol in preveč pokajenih cigaret pred namakanjem nas lahko drago stanejo.

Za tiste, ki bi se plavati želeli še naučiti, smo poizvedeli, da organizirajo v vseh ljubljanskih kopališčih tudi tečaje za odrasle:

Kolezija ima tritedenske tečaje vsak ponedeljek, sredo in petek od 20. do 21.30 ure. Voda je ogrevana, bazen pa osvetljen. Prijavite se na blagajni kopališča.

Na Iliriji so tečaji od 18. do 19. ure zvečer, vsak dan po 10 delovnih dni. Prijavite se na blagajni kopališča.

Na Kodeljevem so desetdnevni tečaji, informacije pa dobite po telefonu 43-561 od 7. do 13. ure vsak dan.

Na Ježici organizira tečaje ZTK Bežigrad, so pa od 18. do 20. ure. Vpišete se pri ZTK Bežigrad.

Vsa ta kopališča organizirajo tudi tečaje za otroke, ki so vsak dan od 9. do 12. ure, pod strokovnim vodstvom plavalnih učiteljev. Tisti, ki se bodo na letošnjih tečajih potrudili, bodo drugo leto na Mercatoriji svoje znanje že pokazali. Pa veliko prijetnega kipanja med počitnicami!

Nasvet rekreatorjem

Kako zberemo športno ekipo

Letošnja športna tekmovanja so za nami in čas je, da pogledamo, kaj smo se naučili ob njih. Začnimo pri začetku!

Kako zberemo športno ekipo?

Vsak od članov kolektiva se je nekoč ali pa se še ukvarja z nekim športom ali rekreativno dejavnostjo. Zato večinoma ne gre za bojazen pred zahtevno panogo, ampak za strah pred »ta pravim« tekmovanjem. Pomembno je, da vemo, da vsak posameznik (četudi ni kdovekak spreten) pripomore, da je ta ali ona ekipa kompletna in tako lahko sploh nastopi. Vsak ekipni nastop prinese točke in veliko ekipnih uvrstitev pomeni dobro končno uvrstitev delovne organizacije. Tekmovalcem razložimo:

– da je važneje sodelovati, kot pa zmagati

– da je zadnjeuvrščeni samo eden in sploh ni rečeno, da je to on.

– kdo vse se je že prijavil (tako lažje ocenijo svoje možnosti)

– izzovemo jih na dvoboj, da se o svojih spretnostih tudi prepriča-

jo. Vsekakor pa moramo zahtevati disciplino – tisti, ki se prijavi, mora imeti opravičljiv razlog, če ne sodeluje. Pogosto v želji po sodelovanju iztisnemo obljube tudi od tistih, za katere že vnaprej vemo, da ne bodo šli, pa so težave s sestavo ekip tu!

Tudi v naši DO imamo človeka, ki se vedno usti, potem pa zataji – vendar ga še nikoli nisem dala na spisek. Ko bo prvičrat obljubo držal, bo pač tekmoval izven konkurence, pa še zameriti ne bo smel! Prijave zberemo takoj, ko odobimo razpis, za kompletiranje ekip pa si določimo rezervni čas 14 dni, ne da bi tekmovalci za to vedeli. Tisti, ki se bodo odločili, naj se odločijo takoj. Mi pa v teh 14 dneh pokombiniramo sestavo ekip in skušamo pritegniti tekmovalce za tiste panoge, ki še niso popolne. Nato čimprej pošljemo organizatorju končni seznam.

Sonja Dolinšek
podpredsednica KORŠ

Mile Bitenc – Studio za ekonomsko propagando

Kis je začimba, ki ne sme manjkati v nobenem gospodinjstvu. Uporabljamo ga skozi vse leto, v različne namene. V tem letnem času pa je potrošnja prav gotovo največja, saj ga kar precej porabimo za solate, začena pa se tudi vlaganje zelenjave. Zato je prav, da tokrat zapišemo malo več o kisu, ki ga pripravlja HP Kolinska iz Ljubljane.

sijo svojo etiketo: MERCATOR
kis. Prav zato naj ta kis ne manjka
na naših prodajnih policah.

V Kolinski pa so pred nedavnim začeli tudi s proizvodnjo specialnega kisa. To je Salatni jabolčni in Salatni česnov kis. Že samo imen jabolčni kis pove, da se pripravlja iz jabolčnika; torej iz prvovrstnih naravnih surovin. Prednost tega sadnega kisa pred ostalimi vrstami kisa je v njegovi večji prehrabeni vrednosti in boljših organoleptičnih lastnostih. Najboljši je za pripravo vseh vrst solat, lahko pa ga tudi uporabimo kot napitek (zmešan s samo vodo ali pa z vodo in medom). Česnov kis v Kolinski pripravljajo iz alkoholnega, ki mu dodajo prvorazredni sveži česen, kar kisu daje posebno aromo in okus. Dodajamo ga enolončnicam, mesnim jedem, odličan pa je tudi za pripravo solat.

Sicer pa kis pripravljajo v sodobnem avtomatskem acetatorju in tudi v velikih macesnovih kadeh. Vanje nalijejo drozgo, to je 11% alkohol ali vino. Vinskemu kisu daje lepo barvo bezgov sok. Pri proizvodnji kisa sta zelo važna primerna temperatura (med 29° C in 35° C) in zrak, kar povzroča nastanek glivic. Vseeno pa še umetno pospešujejo oksidacijo, tako, da je kis pripravljen že po enem tednu.

Vinski in alkoholni kis v Kolin-
ski polnijo prav nalašč za Merca-
tor v litrske plastenke, ki tudi no-

V prodajalne pošiljajo kis v štirih različnih embalažah: v pollitrskih steklenicah, litrskih plastenkah ter v ročkah po 5 in 20 litrov.

Tokrat je s križanko v gosteh HP Kolinska. Upamo, da ne bo pretrd oreh in pričakujemo spet kup rešitev. Pravilni rešitvi dodajte kupon objavljen na tej strani. Z vašim točnim naslovom, vse skupaj pa v zaprti ovojnici pošljite na naslov: Mercator, Studio za propagando, Breg 22, 61000 Ljubljana, najkasneje do 10. 7. 1979. Med reševalce, ki bodo križanko seveda pravilno rešili, bô žreb razdelil 10 roč s po 5 litri kisa Mercator. Srečno!

Mile Bitenc

Rogaška Slatina je že več kot pred tristo leti postala znana kot zdravilišče. Zdravilnost mineralnih vod pa lepa okolica z gozdovi in vinogradi privabljata leto za letom vse več turistov. Ne samo domači – prihajajo tudi Nemci, Italijani, Avstrijci in mnogi drugi. Za

Jelša
Šmarje pri Jelšah

te vroče poletne mesece pa bi lahko dejal, da je tu skorajda ves svet v malem.

Ne bi našteval vsega, kar to mesto lahko ponudi turistom. Zapisal pa bom, kaj pri tem pripomoremo mi v Mercatorju; odnosno naša delovna organizacija M-Jelša, ki deluje na tem območju.

Ko je tu prava sezona, se to kajpak pozna tudi v Jelšinih prodajnalnah; predvsem v Rogaški Slatini. Samopostrežna prodajalna v blagovnici skorajda ni več kos množici nakupovalcev. Je pa zato toliko prijetnejši in lažji nakup v sodobni, prostorni, lepo založeni

samopostrežnici, ki so jo odprli pred dobrim letom dni. Prava posebnost je prodajalna v osrčju zdravilišča. »Turst« – tako piše nad trgovino, v prijetnem ambientu ustreže še tako zahtevnemu kupcu.

Že na zunaj je trgovinica nekaj posebnega. Človek dobi vtis, da za velikimi stekli res dobi marsikaj. In kdor tako misli, ta se ne moti. Turisti želijo marsikaj. To so spominki, takšne ali drugačne vrste; predvsem radi segajo po vzeninah in izdelkih domače obrti. Drugi se odločijo za katero izmed pijac. Predvsem ženske rade sežejo po kozmetiki; zase, ali pa morda za darilo ob slovesu svoji zdravnici.

Težko bi naštel, kaj vse ponudi ta prodajalna. Prodajalna, ki je lepo urejena in ki skorajda iz dneva v dan po svoji urejenosti spreminja videz.

Julija Varnovič je poslovodkinja te trgovinice. Lahko mirne duše zatrdim, da je zaljubljena vanjo. Gledal sem jo pri delu – še takrat ko se nisva poznala. Kar naprej nekaj urejuje, prestavlja, aranžira.

»Da, prav rada sem tu. Če bi še enkrat izbirala poklic, potem bi se

spet odločila za trgovino. In za prav to,« mi je dejala ob pogovoru.

»Sprva je bilo težko. Ljudje so gledali v trgovino skozi stekla, malokdo je stopil noter. Ne vem, zakaj, najbrž so ljudje mislili, da je tu vse dražje kot drugje. Morda zato, ker je trgovina ob hotelu. Pa ni takol! Cene so prav takšne kot v drugih prodajalnah in kioskih. Vendar je ljudi težko prepričati v to. Danes, po treh letih, je že veliko bolje. Zdaj tudi domačini prihajajo k nam po darila. Vedno imamo kake posebnosti. Pri izbiri

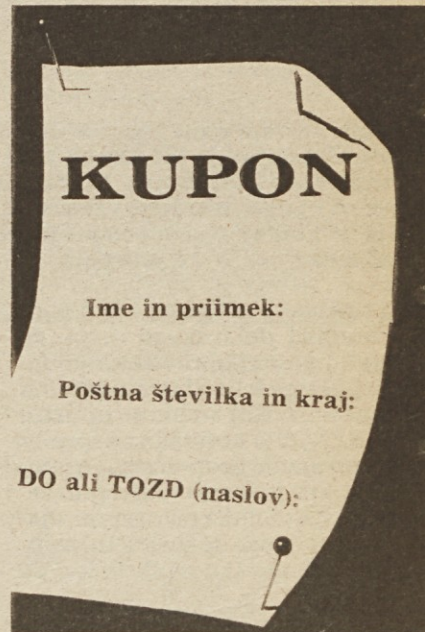

darila radi svetujemo, po želji tudi aranžiramo. In tako smo si pridobili že veliko zaupanja.«

Promet se večja. Izredno dober mesec je marec in potem vsi meseci. V juniju so našli v blagajni kar 34 milijonov (starih, seveda!). In če bo šlo tako naprej, potem... »...potem bom do konca leta spravila trgovino na zeleno vejo,« je dodala tovarišica Julija. Prej namreč ni šlo najboljše, stroški pa so visoki – velika najemnina lokala, veliko elektrike za razsvetljavo, pa kurjave itd. ...

Trgovina je odprta vse dni v tednu, od jutra do večera. Le v nedeljo je zaprta. Toda zgodilo se je že, da so tuji želeli prav v nedeljo izbirati med ponujenim blagom. Pa je Julija prav rada ustregla. In njen prihod v prodajalno se je tudi na ta dan izplačal: V blagajni se je nabralo milijon dinarjev.

Še nekaj moram zabeležiti ob koncu. To je prijaznost in zgovornost. To seveda privlači kupce in pomeni pot k uspehu. Se bodo želje tovarišice Julije in sodelavk uresničile? Držimo pesti!!

Na stabilizacijski fronti

Sprejeti resoluciji – o delitvi dohodka ter o razporeditvi skupnega prihodka

V SOZD Mercator sprejemamo na polovici leta dva dokumenta, ki pomenita začetek akcije na dveh pomembnih področjih stabilizacijskem področju in dohodkovnih odnosih. Oba dokumenta sta odgovor na širša družbena prizadevanja, ki se kažejo predvsem v letošnjih sindikalnih Stališčih ter aktivnostih na področju uresničevanja zakona o združenem delu. Utemeljenost obeh dokumentov pa so dan pred zasedanjem delavskega sveta, ki jo je sprejel 18. 7. 1979, podprla stališča seje CK ZKJ.

Ob analizi zaključnega računa za leto 1978 smo ugotovili, da so bili rezultati, kljub temu, da izgub ni bilo oz. so bile manjše kot lani, slabši, predvsem na področju akumulacije. Koordinacijski odbor osnovnih organizacij zveze sindikatov Slovenije v Mercatorju je dal pobudo in tudi sestavil komisijo, ki naj s pomočjo strokovnih služb oblikuje predlog skupnega dokumenta na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Ta naj zagotovi, da bodo vsi udeleženci v SOZD sprejeli določene ukrepe na področju razporejanja dohodka, tako da bi se povečala sredstva za akumulacijo. Okvirna načela za delitev dohodka je sprejel delavski svet SOZD na svojem 2. zasedanju in priporočil delavcem v TOZD in DO, da tudi sami sprejmejo svoj ustrezen dokument o razporejanju dohodka.

Ob upoštevanju primerjalnih kazalcev naj delavci v TOZD in DO pretehtajo, ali obstajajo realne možnosti za povečanje deleža akumulacije. Delavci v vsaki TOZD in DO vedo, kje so še notranje rezerve, pa tudi kje dohodek ni rezultat vloženega dela, pač pa ugodnih tržnih pogojev. Vse take oblike dohodka naj bi se usmerile v akumulacijo. Razprava ob polletnih obračunih bo namenjena oblikovanju lastnih izhodišč, ki bodo veljala tako za razporejanje dohodka v tekočem letu kot tudi za oblikovanje plana za leto 1980. Ugotavljamo, da so se nekatere TOZD in DO že lotile izdelave lastnih dokumentov (Mercator – STP Hrastnik, Mercator Rožnik – TOZD Metlika, Mercator Slovenija sadije, Mercator Agrokombinat itd.) ostali udeleženci pa še čakajo na orientacijske podatke o polletnih rezultatih, da bi na podlagi teh postavili realne deleže akumulacije in osebnih dohodkov.

Kaj pričakujemo od osnov-

nih načel na področju delitve dohodka v SOZD? Predvsem večjo akumulacijo, ki bo po eni strani povečala splošno poslovno stanje naših TOZD in DO (večjo likvidnost itd.), po drugi strani pa večjo reprodukcijsko sposobnost ob realizaciji srednjeročnega programa za obdobje 1976–80. Večja sredstva iz tekočega dohodka za akumulacijo, pa tudi za amortizacijo nad predpisanimi stopnjami bodo omogočila, da bomo še naprej ostali investicijsko sposobni ter realizirali večino investicij iz srednjeročnega programa.

Druga resolucija, ki jo je sprejel delavski svet SOZD 18. julija 1979, je nadomestilo za še ne sprejeti sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju med trgovskimi organizacijami na veliko in malo v SOZD Mercator ter se nanaša na razporeditev skupnega prihodka ter ostale pogoje poslovanja. Osnova za ugotavljanje udeležbe trgovine na drobno in na debelo t. j. skupni prihodek, so sredstva nad reprodukcijsko ceno, ki se delijo v sorazmerju udeležbe reprodukcijske cene na veliko in reprodukcijske cene na malo v skupni reprodukcijski ceni trgovine. Na podlagi stopenj, ki so določene v resoluciji, se bo v letu 1979 obračunal ter razdeljeval skupni prihodek, ob upoštevanju obsega realizacije planiranega prometa med udeleženci. Poleg določenih deležev v skupnem prihodu so tvorci predloga resolucije opredelili še plačilne pogoje, reklamacije in ostale pogoje, predvsem način stimulacije za prekoračitev planiranega prometa.

Tako oblikovana načela za delitev skupnega prihodka, ustvarjenega med grosisti in detajlisti, so šele začetek. Bistvo dohodkovnih odnosov je, da udeleženci v reprodukcijski verigi zavestno določajo delež

dohodka, ki pripada vsakemu od njih. Dejstvo, da pogojev delitve dohodka ne narekuje trg, ampak jih oblikujemo sami, postavlja pred vse veliko nalogo. Prav postavitev objektivnih kriterijev za delitev skupnega prihodka je najtrši oreh pri oblikovanju dohodkovnih odnosov. Ne moremo trditi, da so postavljeni kriteriji najboljši, vendar je treba na neki način začeti. Vsak začetek je pa seveda težak. Ko bomo imeli določena izhodišča izoblikovana, potem dograjevati ne bo problem.

Sama resolucija naj bi vplivala tudi na to, da bi udeleženci znotraj SOZD MERCATOR tesneje sodelovali, sedaj sicer pretežno na področju trgovine, brez dvoma pa bi bilo pomembno, da bi se bolj povezale tudi druge dejavnosti.

V praksi so zaživi sistemi delitve skupnega prihodka najprej v fazno povezani proizvodnji ter so tudi izkušnje s tega področja največje. Obstajajo že modeli, npr. kako naj bi vrednotili zaloge, kako naj bi standardizirali stroške in delili dohodek. Za odnose med proizvodnjo in trgovino ter odnose znotraj same trgovinske dejavnosti je v praksi zelo malo poizkusov rešitev in lahko rečemo, da smo ena prvih organizacij združenega dela, ki ta problem poizkuša rešiti konkretno, z medsebojnim dogovorom.

Po izkušnjah, ki si jih bomo pridobili ob letošnji resoluciji o razporeditvi skupnega prihodka ter pogojih poslovanja med trgovskimi organizacijami na malo in veliko v SOZD Mercator, bomo lahko pripravljene sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju med trgovino na veliko in malo izoblikovali tako, da bo dobil res trajni značaj, ne pa, da bomo kar naprej ugotavljali, da nam ne ustreza in ga venomer popravljali.

Alenka Srdič

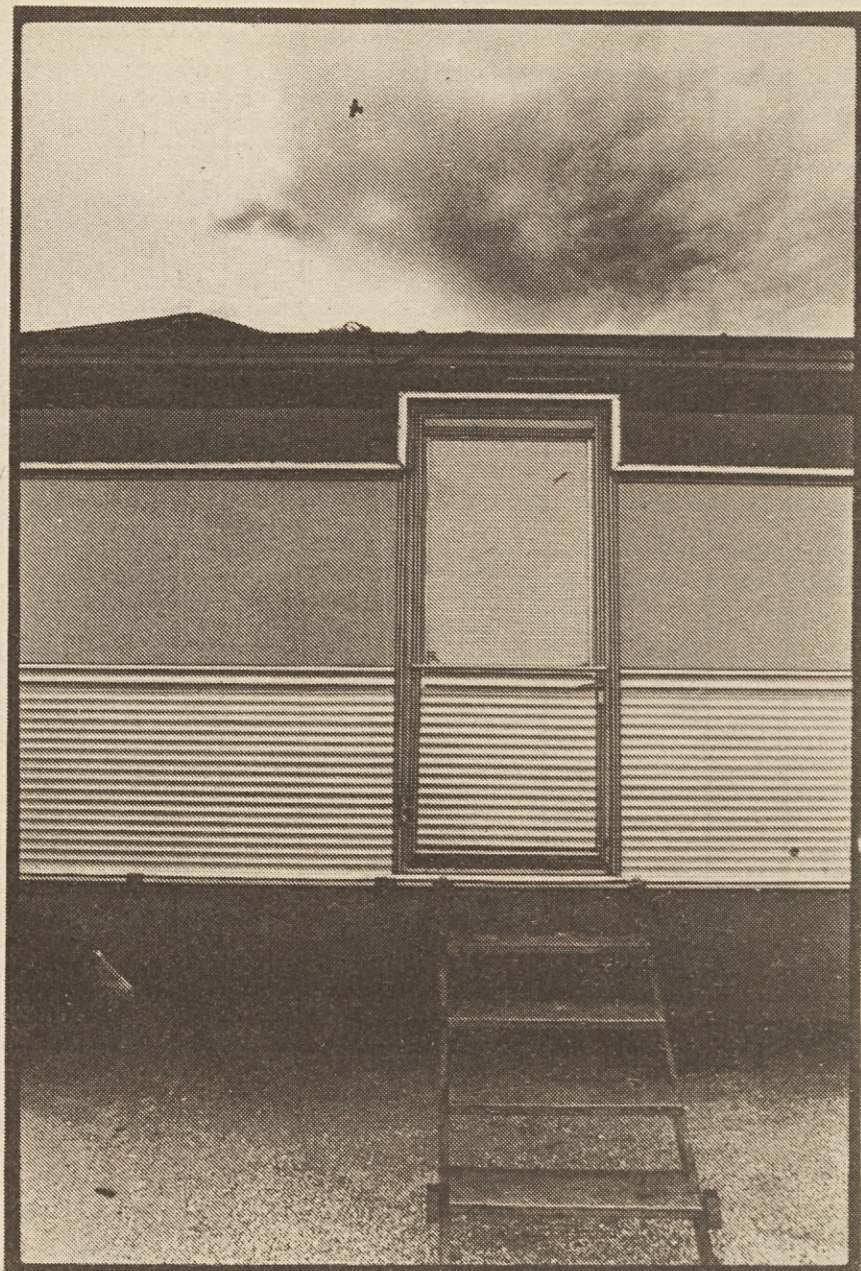

Foto: Miško Kranjec

V premislek V premislek

V mesecu aprilu je Studio za EP pripravil predlog za novi stenski koledar 1980 in na osnovi ankete in osebnega angažiranja z idejo pogorel.

Zakaj?

»Koledar je sicer v redu, toda motivi, ki jih obravnava tematika, so utrujajoči«, »slike niso v kolorju, kaj bodo rekli potrošniki«, it.d – to so bili glavni pomisleki.

Še vedno torej prevladuje pričanje, da uporabnik – potrošnik ni zrel za kaj več, kot da uživa ob čudovitih barvnih razglednicah Bleda, Bohinja, pa čudovitih cvetovih, morda še osladnih sončnih zahodnih – in konec. Vse lepo in prav, roko na srce, vse to resnično pogrešamo v strahotnem tempu, ki nam ga vsiljuje današnji čas. No, in po liniji najmanjšega odpora tako potolažimo potrošnika in vsi smo potem zadovoljni in naše poslanstvo je končano!

Ne upamo (ali ne znamo) si odpreti oči in razmišljati o današnjem času. Zakaj ne bi razmišljali skupaj – torej ob koledarju, ki je bil pred vami in vam ni bil všeč? Obravnava specifične karakteristike našega časa in življenja z okusom po potrošniški družbi, zaprtosti in utesnjenosti. Že sam naslov koledarske teme, »ČLOVEK V OKOLJU – UTESNJENOST V NARAVI«, pove vse. Ne želim torej poudarjati avantgardnosti za vsako ceno in brez potrebe, temveč le prekiniti s tradicionalno konfekcijo (v katero smo Slovenci tako zaljubljeni) tako imenovanih »umetniških izdelkov«, ki po svoji

stereotipnosti in nedomiselnosti že mejijo na kič, v najboljšem primeru pa izgubljajo originalnost skozi stalno ponavljajoče se motive.

Grafično oblikovanje, njegova izpovednost in angažiranost tudi v naši sredini nedvomno napreduje, toda ne tako, kot si želimo. Veliko je objektivnih težav – še več pa subjektivnih – to je nerazumevanja. Oblikovalec ostane osamljen in na pol pota v svojih prizadevanjih ponuditi več, kot smo bili do včeraj navajeni.

Omenil sem že, da se v zadnjem času obrača na boljše, vse več delovnih organizacij že razume in podpira vsebino propagandnega sporočila tudi kot vzgojno poslanstvo.

Zakaj ne bi v bodoče tudi pri Mercatorju na to pomislili?

Pa brez zamere!

Janez Selan,
oblikovalec v Studiu za EP

2. zasedanje delavskega sveta SOZD

Center za obveščanje

Sprejeta dva pomembna dokumenta

Kljub razredčenju števila delavcev v obratih in pisarnah zaradi sezone dopustov je bil mesec julij za družbenopolitične organizacije in samoupravne organe SOZD delaven. Tudi delegati delavskega sveta so z odgovornostjo razumeli, da celo mora teči dalje, in so se 18. julija v komaj opazno zmanjšanem številu udeležili, 2. zasedanja delavskega sveta v Ljubljani.

Kot prvo so imenovali šest stalnih komisij delavskega sveta, za katere je poprej opravila kandidacijski postopek in izbor sindikalna organizacija. Kot stalno so opustili na ravni SOZD komisijo za spremljanje izvajanja gospodarske stabilizacije, ker je njeno vlogo prevzela komisija, zadolžena za spremljanje razporejanja dohodka in osebnih dohodkov, delovnih nalog pa

opravlja komisija za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu. Sestav in naloge komisij bomo predstavljali sproti ob njihovem prvem sklicu, ki bo sledil v mesecu dni. Delavski svet je imenoval tudi tajnika notranje arbitraže in namestnika tajnika. To sta Edvard Gabrovšek iz M-Contala in Franc Selan iz M-Sadije zelejnjava.

Osrednji temi zasedanja sta bili obravnava in sprejem resolucij, o katerih objavljamo komentar na 16. strani te številke. Tudi o odločitvi za ustanovitev dveh mešanih družb v tujini poročamo v tej številki posebej.

Druge točke so prinesle še sklep o strinjanju s pristopom združene Mercator-Izbire Panonije k SOZD Mercator, sklep o povsem ponovnem razpisu del in nalog direktorja AOP v Delovni skupnosti in sklep o dodelitvi 37.400 din za dejavnost in opremo Mercatorjeve brigade na republiški akciji »Istra 79«.